

ÉLÉRFRESZTŐSÉG TELEFON 1-77
Éjféli telefon (nyomda) 2-02
KIALÉCHIVATAL TELEFON: 9-77
Str. Eron L. Pop 10
ELFIZETESI ARAK.

Ara 5 lej

KELET

Kolozsváron hirdetések a

Rudolf Mosse S. A.
Str. Reg. Maria No. 36. Tel. 4-13

és a

LLOYD EXPRESS
Str. Gelu No. 20. Telefon 14-55

hirdetési irodák vesznek fel.

618

68. évfolyan. Pamaseter Róbert
Budapest

1929 Március 23 Szombat
* 5689 év II. Adár 11 *

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Röntánc a nemlétező lakások körül

Már csak néhány nap választ el bennünket attól, hogy a lakáskérdésben elhangozzék a kormány döntő szava. Lakók és háztulajdonosok egyaránt a legnagyobb várakozással néznek a kormány elhatározása elé. A lakók abban reménykednek, hogy a kormány tartani fogja magát eredeti álláspontjához és kimondja a lakbérteljesítések általános egyéves meghosszabbítását. Egy legújabb befutott bukaresti jelentés szerint azonban ezen az eredeti elgondoláson mintha már változtatást volna. Szó van fél éves, egyéves, két éves és három éves meghosszabbításról és hogy kinek milyen lakás-meghosszabbítás járjon, azt egy bizottság döntene el, amely erre a célra minden községben és városban megalakulna. Ez a bizottság házként venné sorra a lakók viszonyait és azok mérlegelése alapján engedélyezné a fél éves, illetve további lakásvédelmet.

A jelentés, amely erről beszámol, nem precizírozza, hogy a bizottságok milyen szempontok szerint járnának el. Kinek hosszabbítanak meg fél évre a lakás-szabványt és kinek három évre. Ennek az elbírálásánál azonban önként adódik egy rendkívül fontos és mindenképpen figyelembe veendő irányvonal és ez: a lakók mozgási lehetősége. Vannak lakók, akiket egy költözködés katasztrófálisan érintene. Gondolunk itt elsősorban a leszegényedett középosztályra, amelyben igen sokan akadnak olyanok, akik lakásuk értékcsökkenéséből tartják fenn magukat. Alig van a középosztályban olyan család, amely egy szobáját ne értékesítené. Ez, első pillanatra, mintha a magánérdek szempontja volna. De ha elgondoljuk azt, hogy a háború óta tömegesen keletkezett albérteltek tulajdonképpen az építkezés hiányát pótolják és hogy egy-egy lakásban ma végeredményben két-három garzon, sőt háaspár is lakik, úgy az építkezések megindulásáig mindenképpen indokoltnak látszik a lakások eme értékesítési lehetőségének további fenntartása.

De a lakásvédelmét megszüntetése és a felmondási jog visszaadása általános értelemben véve is illuzórius helyzetet teremtené. Minthogy lakások nincsenek, költözködés kezdődne, ami szemléltetően kifejezve nem lenne egyéb, minthogy az első emelet első számú lakó beköltözne az első emelet kelles számú lakásba, ez viszont átmenne az egyesbe és a legtöbb vonalon hasonló, értelmetlen cserélgetések történnének. A házbérek bekenivóra való emelése következtében — ami a harminckétszáz szorzószámmal már tavaly megtörtént — még csak arra sem lehet ma már hivatkozni, hogy kis bérrrel szegény emberek nagy lakásokat tartanak lakotva. Ez az érv ma már legfeljebb a tisztviselőkre áll, akik csakugyan minimális bérösszegért nagy lakásokat foglalnak le. A tisztviselő lakáskérdését tulajdonképpen teljesen ki kell kapcsolni az általános lakásproblémából és külön is kell megoldani. A kormányra hárult a feladat, hogy tisztviselőinek lakbérpótlé-

kát oly mértékben emelje, hogy hivatali állásuknak megfelelő lakásokban lakhassanak. A tisztviselő ügyéért azonban nem lehet kizárólagos lakásból azokat a jófizető lakókat, akik évtizedek óta laknak egy-egy lakásukban, ahová még esetleg egzisztenciájuk is köti őket és akik a háztulajdonosnak már mult év május óta megadják pontosan azt a házbért, amit békeidőkben fizettek. Egy rövid lejáratu, vagy épenességgel azonnali és általános lakásfelszabadítás — az üres lakások és az új épületek teljes hiánya következtében — ma még csak arra szolgálhatna, hogy a megijedt lakók, akiket a tíz év után visszaállított felmondási lehetőség megszokott nyugalmukból hirtelen kizökkentene, egymás fölé licitálják a házbéretet, vagy pedig, ahogyan ez a legtöbb esetben volna, képtelen lévén a várható uzsorával lépést tartani, máról-

holnapra az eddigi biztos talajt elvesztvén lábuk alól az uccára kényszerüljenek. Magyarországon, Olaszországban, Ausztriában és még számos nyugati államban, ahol pedig folyton épülnek az új házak, még mindig nem mernek a lakások felszabadítására gondolni és mai nyugtalan életünkben legalább azt a megnyugvást juttatják az embereknek, hogy legyen egy biztos fedelük, amely alatt a kizárólagos lehetőségének gondolata nélkül hajtsák nyugvóra fejüket. A házuurak, ha a békebeli lakbéretet pontosan megkapják, bizonyára elégedettek. Ha vajamelyiküknek olyan lakója van, aki nem fizet pontosan, rongálja a lakást, vagy békétlenkedik, a törvény amugyis megadja a jogot a kilakoltatásra.

Egyet kérhetünk mindannyian a kormánytól és ez az építkezési lehetőségek meli sürgősebb megteremtése. Az öt-

évi adómentesség helyett adjon a kormány harminc évi adómentességet az új házaknak és a mai drára kölcsönök helyett gondoskodjék a lehető legolcsóbb amortizációs kihelyezésekről. Meg kell újra indítani az olcsó telekadási akciót és módot kell adni arra, hogy a vasgyáraknak és téglaiparoknak adott iparpártelási kedvezményekkel jutányos áron kaphasson mindenki építanyagot. Hogy az építkezésekhez elegendő munkáskéz állna rendelkezésre, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a Franciaország rezegeiről nemrégben meghirdetett ötezer munkatályre egyedül Romániából több mint kétszáz ezer munkanélküli jelentkezett. Uj házakat, uj uccákat, sugárutakat, villanegyedeket minden városban Frissességet, felélenkülést, teret és mozgást!

(b.)

Egyedül Poincaré mond gyászbeszédet Foch marsall temetésén

A belga király személyesen érkezett Párisba a temetésre. Masaryk nyolcnapos gyászt rendelt el

Páris, március 22. A képviselőház tegnap ülésén Foch marsall temetésének költségeire háromszázezer frankot szavaztak meg.

A francia fővárosba érkezett Albert, belga király személyesen fejezte ki részvétet a gyászoló családnak a tábornagy ravatalánál.

Páris, március 22. A Havas távirati iroda közlése szerint a nunciusz, a nagy-

követek, a tábornokok és katonai attasék általában érkeznek Foch tábornagy ravatalához, hogy lerójják a kegyelet adóját.

A marsall lelki üdvéért a gyászistentisztelet kedden tartják. Kívánságához képest a temetésen csak egy beszéd fog elhangzani, Poincaré miniszterelnök gyászbeszéde.

Belgrád, március 22. Sándor király Doumergue elnökhöz és a tábornagy gyász-

szó családjaához részvétáviratokat intézett.

Prága, március 22. Masaryk köztársasági elnök nyolc napos hivatalos gyászt rendelt el Foch marsall halála alkalmából. Ez idő alatt a katonazenekaroknak szolgálatban csak a nemzeti himnusz szabad játszani és a tábornagy temetése napján még a nemzeti himnusz sem játszhatják.

Román-orosz megegyezés készül?

A „Curentul” értesülése szerint a tárgyalások két hónapon belül befejeződnek és a követségek visszaillesztása rövidesen megtörténik

(Bucaresti-Bukarest, március 22. Az Uj Kelet tud.) Mint ismeretes, a Litvov-paktum aláírásával egyidejűleg a lengyel kormány ajánlatot tett Romániának arra vonatkozólag, hogy közvetíti a tárgyalásokat Románia és Szovjet-oroszország között. A román kormány álláspontja azonban az volt, hogy a lengyel kormány ajánlatot tet Románia olyan egyszerűen Románia érdekeit, mint a román kormány megbízottai és arra az esetre, ha a tárgyalásokat Románia és Oroszország között valóban megindítanák, az csak közvetlenül a két kormány között történhetik. A szovjetkormány ugyilátszik szintén ezt az álláspontot vallotta, mert a paktum aláírásakor nem volt hajlandó más irányban megbeszéléseket folytatni, mint kizárólagosan a kölcsönös non aggression paktum kérdéséről.

A Curentul jelentése szerint az orosz kormány most váratlanul berlini követének közvetítésével újra megkezdte a tárgyalásokat Romániával. A szovjet-

berlini követe ajánlatában kitért az Oroszországban lévő román irattárakra, amelyeknek visszaszolgáltatására az orosz kormány határozott ajánlatot tesz. Ezenkívül — írja a Curentul — az orosz ajánlat nagyjelentőségű részleteket tartalmaz, elsősorban szükségesnek tartja a követségek visszaállítását, amelyek lehetővé tennék az utazásokat és szállításokat a két szomszédos állam között. Egy kereskedelmi egyezmény megalkotására vonatkozólag kéri, hogy milyen árukkal tudná a két állam a kölcsönös kereskedelmi viszonyt helyreállítani.

Petrescu Comnen berlini követ — ír-

ja a Curentul, — eljuttatta az ajánlatot a román kormányhoz, melynek alapján a kormány meg is kezdte a tárgyalásokat. A Curentul pontos forrásokra való hivatkozással közli, hogy minden remény meg van arra, hogy a tárgyalásokat két hónap alatt befejezik és akkor a követségek visszaállítására rövid időn belül megvalósítható lesz.

A Curentul értesüléseit a biztos forrásokra való hivatkozás ellenére is a legteljesebb fentartással közzéadjuk, mert a cikk sem az ajánlat dátumát, sem pedig a moszkvai kormány megbízottjának nevét nem közli.

Magyar Színház!

Magyar Színház!

Holnap d. e. 11 órakor 15 és 10 leies helyárrakkal szenzációs Malek-matiné!

MALEK BOXBAJNOK

7 felvonásos burleszk!

Kacagató kíséző műsorral!

Ma kezdődik Pat és Patachon mint detektívek a Magyar Színházban

SELECT-MOZGO

Mai kezdettel:

PICCADILLY

nagyszerű dráma keretében:

Simon Böske — Miss Európa

első filmje csupán néhány napig.

Különös botrány egy budapesti mulatóban

Watzdorff Jenő báró, az ismert gáallér levétközzé járt vad táncot a zsufolt mulatóban

Budapest, március 22. A sok mindenhez hozzászólt pesti mulatók parkettjén tegnap olyan esemény játszódott le, amilyen talán még a párisi görbe éjszakákon sem igen fordult elő. Szombatról vasárnapra virradó éjjel talpalatnyi hely nem volt már a nagymező-uccai Péle-féle mulatóban. Ugy látszik, Bachus istennője néha lepislant a Nagymező-uccára is, legalább erre vall az amit most hirtelen leírunk. Négy óra után nagy robajjal kinyílt a kivilágított tánchelyiség függönyös ajtója és

megjelent a pesti éjszaka egyik ismert mágnásvendége, báró Watzdorff Jenő.

A monoklis báró hangos örömköltésben tört ki a zsufolt ház láttára és a következő percben már a zenekar előtt állva vezényelt: Szóktetés a pucerájából! A dal, amely csak parodizálja a remekművet, felszendült a jazz-band hangszereire és Watzdorff báró kiugrott a parkettre.

A benítesek már ismerték a fiatal mágnás műsoronkivüli számaint, de ami most következett, az még az ő fantáziájukat is felülmulatta.

Jenő báró ugyanis először kalappal fején, keztyűvel kezén vad táncba kezdett.

Azután forgott, tenyerével verte a ritmust.

Valaki a szemlélők közül elkiáltotta magát:

— Vetkőzés a szerályban!

Watzdorff báró megigazította szemén a monoklit, egyet nyelt s

szó nélkül ledobta kabátját a parkettre. A gallérját a zenekarba és a nyakkendőjét egy pezsgősüveg nyakára kötötte.

A kalap és keztyű rajtamaradt. A mulatóban óriási sikere volt a mutatvány-

Schellack-ban, mindenféle minőségben, Románia legelső beszerzési forrása.
Ullmann József és Fia
festék és vegyári import OKADEA.

Butorárleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munkásait foglalkoztathassuk, ha tehát

olcsó és jó butort

Büsendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,

akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár Rt.

hatalmas raktárait. Hiteleképes egységnek kedvező fizetési feltételek

nak és talán a frenetikus siker adta az impulzust a bárónak a műsor további fejlesztéséhez. Jenő báró még egyet igazított a monoklin, egyet a nadrágján és a teremben kinos esend keletkezett. Még a vidám zene is elhalgatott egy másodpercre és Watzdorff báró,

mint egy gentlemanhoz illik, megemelte kemény kalapját a megdermedt közönség előtt. Az üdvözlés észretérítette az illetékeseket.

A tulajdonos és az ügyeletes detektív odarohantak a mosolygó báróhoz és sietve felöltöztették.

A mutatvány sikere óriási volt. A nagyszerű Watzdorff percekig hajlongott a tapsoló közönség előtt.

Az ügynek folytatása egyébként a rendőrségen lesz, ahol a hajnali jelenet szereplője ellen közbotrány okozása címén megindult az eljárás.

Borzalmas bányalégrobbanások pusztítottak el egy pennsylvániai szénbányát

London, március 22. A pennsylvániai Kensingtonból jelentik, hogy a vidék egyik legnagyobb hozamu bányájában, a Parnassusban tegnap katasztrófális méreteket öltött bányalégrobbanások pusztítottak. A kájaratoknál mindenütt jéng és füsttenger jelezte a borzalmas exploziók. Több tárna összeomlott és az egész bánya lánggal égett. Az első exploziók idején mintegy háromszáz munkás volt a tárnák lángbaborult részében, kik közül

a nagy apparátussal folyamatba tett mentési munkálatok rendén a tűzoltók és katonaság százötvenet napvilágra hoztak.

Newyorki újabb jelentések szerint a bányatűz még mindig nem sikerült teljesen elfojtani. Az áldozatok száma huszonnegy, kiknek csak megszenesedett holttestét találták meg. Ezenkívül még mintegy ötven a súlyosabban sérült bányászok száma.

Ráprázatos pompa mellett zajlott le a svéd trónörökös pár esküvője

A házak ablakai, a fák és a háztetők is zsufolva voltak nézőkkel

Páris, március 22. A Havas távirati iroda oslói tudósítójának közlése szerint a fejedelmi esküvő megtekintésére több mint százezer vidéki és külföldi érkezett a norvég fővárosba.

A svéd királyi pár a jegyespár kíséretében már tegnap megérkezett Oslóba, ahol a jegyespár érkezésük után rövid idő múlva nyitott gépkocsiba szállt és körülkocsizott a főbb utvonalakon, hogy a nagyszámu óvációsoknak alkalomuk legyen látni őket.

A királyi palotától a templomig terjedő utvonalat és a Karl Johans Gade többi részét zászlóerdő borította és virágokkal hintették tele. A fejedelmi nászmenet 19 auton vonult a királyi palotából a templomba az utvonallal mentén szorongó, hatalmas tömegek viharos óvációsása közben. Az egész főváros fényárban uszik. Pazarul ki van világítva a Nemzeti Színház és a Storting

épülete és káprázatát a fény a mestoreséges jégoszlopok és diadalivekről tetejükön aranyfényű gömbök sűrű sorával.

A nyoszolyóleányok között ott volt Nansen Frithjoff leánya is.

A trónörökös pár a késő esti órákban elutazott a Rivierára, ahonnan csak május 17-re, Norvégia nemzeti ünnepére térnek vissza.

Berlin, március 22. A lapok közlése szerint Oslóban a fejedelmi esküvő alkalmával az uccák, a házak ablakai, sőt a fák és a háztetők is zsufolva voltak nézőkkel. Az esküvői menetben a menyasszony mellett feltűnt négy svéd és négy norvég nyoszolyó lány kivételes szépségükkel. Az esküvői szertartás alatt kétszer huszonnégy ágyulövés dördült el s a kikötőben lévő összes hajók szirénái bugták. A fejedelmi jegyespár a Rivierára utazott.

A volt német császár nővérének utolsó ékszerét is ellopták

Zoubkovné vissza akar térni férjéhez, Közözelevelt adtak ki Viktoria jogtanácsosa ellen

Berlin, március 22. Közölte az „Uj Kelet”, hogy Viktoria, II. Vilmos volt német császár nővére, legutóbb megtörtént házassága következtében a leg-súlyosabb vagyoni válságba került. Viktoria, aki Zoubkov orosz emigráns felesége lett, csődeljárás alatt van és legdrágább ékszerai is áldozatul estek. A végrehajtók egymásnak adják a kilincset, a bonni Schaumburg palotában és a hercegnőnek még rendes évi járadékát is lefoglalták.

Viktoria Zoubkov asszony nem vált

el férjétől, akit kiutasítottak, hanem melegen ragaszkodik hozzá és egyáltalán nem gondol a válásra. Legutóbb azt az akaratát nyilvánította, hogy el akar hozzá utazni Luxemburgba. A rokonság azonban semmilyen körülmények között sem hajlandó ebbe belemenni, annál kevésbbé, minthogy Zoubkov környezete a legbizonytalanabb alakokból rekrutálódik. Zoubkov barátja Ivanov ügyvéd, aki eddig mint a hercegnő jogtanácsosa és barátja szerepelt, eltűnt Bonnól és valószínűleg magával vitte

a hercegnő egyik drága ékszerét. A hercegnő egy újságíró előtt kijelentette, hogy Ivanov magával vitte diadémját és azt mondta, hogy egy kölni bank széfjébe helyezte el. A kulcsokat átadta ugyan, azonban egyik kulcs sem talált a kölni bankok biztonsági szekrényébe. Most már kikderült az orosz ügyvéd-ről az is, hogy a hercegnő nevében bünyös váltómanipulációkat végzett és 30 ezer márkát jogtalanul vett fel.

A rendőrség közözelevelt adott ki a hercegnő jogi tanácsadója ellen.

Rádiók, akkumulátorok

legelőnyösebben

„AGIL”

műszaki és vilámsági vállalatnál kaphatók. Cluj, Sár Regina Maria (v. Deák Ferenc-u.) 43. szám

Telefonszám: 2-18.

Nagy Purimi vásár

Szenzációsan olcsó ajándékkönyvek a

„Safruth” könyvkereskedésben Cluj, Piata Mihai Viteazul 39. szám.

Agnon: Und das Krümme wird gerade, geb. — — — — —	Lej 74
Arkie: Der Sohn des Hebräers, geb. — — — — —	60
Bergelson: Am Bahnhof, novellen, geb. — — — — —	90
Beitauer: Die Stadt Ohne Juden, br. 50, g. b. — — — — —	78
Bernfeld: Die jüdische Litteratur, br. 60, geb. — — — — —	90
Bernstein: Der Zionismus — — — — —	30
Bloch: Der Prager Golem — — — — —	80
Israel der Gotteskämpfer — — — — —	80
Buber: Die jüdische Bewegung I-II, geb. — — — — —	180
Brod Max: Eine Königin, Esther Drame — — — — —	60
Buber: Drei Reden über Judentum, geb. — — — — —	60
Ergänze und Begegnungen — — — — —	90
Der grosse Maggid u. seine Nachfolger, geb. — — — — —	120
Brod Max: Jüdinen — — — — —	125
Rubeni — — — — —	280
Friedemann: Das Leben Th. Herzls — — — — —	35
Brod Max: Socialismus im Zionismus im Kampfe das Judentum — — — — —	35
Francos K.: Moscho von Parma, geb. — — — — —	120
Fruchtberg Judith — — — — —	120
D. Pejaz — — — — —	150
Gorion Bin: Vor dem Sturm — — — — —	30
Zwei Generationen — — — — —	30
Herzl: Worte — — — — —	35
Das neue Ghetto, br. 3. — geb. — — — — —	60
Altneuland — — — — —	280
Klotzel: Moses Pibenbrinks Abenteuer — — — — —	60
Kellner Leon: Jüd. W.hestunden — — — — —	30
Th. H. zis Lehrjare, geb. — — — — —	60
Landsberger: Berlin ohne Juden, br. 50, Das Ghetto buch — — — — —	150
Leowenberg: Aus zwei quellen br. 35, geb. — — — — —	60
Lajser: Benja sin Humor — — — — —	60
Margulies: Kritik des Zionismus I. — — — — —	35
Der Zionismus als Volksbewegung II. — — — — —	35
Perez I. L. Drei Dramen, br. 60, — — — — —	90
Die Nacht auf dem Alten Markt — — — — —	35
Die Goldene Kette — — — — —	35
Chassidische geschichten, geb. — — — — —	120
Jüdische geschichten — — — — —	35
Die Zeit (Novellen) — — — — —	90
Adam u. Eva — — — — —	120
Salus Hugo: Die Beschau — — — — —	30
Salom Asch: Die Mutter — — — — —	225
Solem Alechem: Menachem Mendel, br. 35, geb. — — — — —	60
Marienbad — — — — —	60
Die Geschichte Tewjis Aus dem nahen Osten — — — — —	120
Zollschau Ign.: Das Rassenproblem — — — — —	150
Fruchtwanger: Jud Süß — — — — —	280
Groneman: Hamans Licht — — — — —	30
M. Rosenfeld: Ghettoleder (Liften Must.) — — — — —	450
Holdheim: Palestina, br. 160, geb. — — — — —	210
Jüdische Volkslieder I-II, Koitagyüjt. — — — — —	50
„A Brievele der Mame” es egyéb népdalok — — — — —	15
Kántor és Jiddis lemezek óriási válasszában 150-380 leig.	

(Bucure) Uj Kelet t... dekes viha... előtt Madg... vény javan... esolatban... tük. a liber... pány meg... azonban, h... a liberális... de erős ell... mán és kis... a nemzeti... része is til... re emelked... gyei korma... tették, hogy... vaslatot.

A kamar... mást követ... vetkezében... ennek ered... kozás törté... László Dezs... között. A n... kor testüle... követve a l... cióban jelen... nek részt a... kamara ülé... sunk számo...

Jorga kér... megkérde... tatea címü... Erdélyt járj... király arck... kintélyével... hogy a képe... Madgearu... domása erő... utazó-ügynök... ráljön.

Aven... ellen

Dan Gitesc... den nyilatko... ben bejelenté... gadja el a b... miniszter err...

Három h... cu volt nép... miniszter n... nama ügyél...

Dan Gitesc... meri az ügye... tozik a banya...

Madgearu... a panama üg... hez kerül.

Banu Cons... vében felolva... 6t, amelyet C... mely szerint...

A liberális ké... kyonulnak a... László Dezs... kritizálja a t... pitja, hogy a...

megfosztja a... gyonuktól, a... ez kisebbségi... gyar párt ne... latot.

Madgearu... kozik az ellen... sérelmes vol... Az altalaj na... many teszi k... telenség, hogy... nem emelték... manynak ezt...

A magyar... akarnak a mi... többség lármá... jutni. László... kedik. A viha... mire Madgear... a képviselők f... Önök edd... külföldre.

Oriási viharok robbantak ki a Kamarában a bányatörvény vitája során

A liberálisok és a magyar párt képviselői kivonultak a parlamentből

(Bucuresti-Bukarest, március 22. Az Uj Kelet tud.) A kamara mai ülése érdekes viharok színhelye volt. A kamara előtt Madgearu sokat vitatott bányatörvény javaslatát fekszik, amellyel kapcsolatban mint ahogyan már jelentették a liberális párt erős ellenzéki kampány megindítását igéri. Ugy látszik azonban, hogy a bányatörvény nemcsak a liberális érdekeknek nem felel meg, de erős ellentétet támaszt a többi román és kisebbségi pártok között is. Sőt a nemzeti parasztpárti képviselők egy része is tiltakozik a javaslat törvényerőre emelkedése ellen és a prahovamegyei kormánypárti képviselők bejelentették, hogy nem szavazzák meg a javaslatot.

A kamara ma délutáni ülése az egymást követő ellenzéki felszólalások következtében igen izgalmasan folyt le és ennek eredményeként éles összecsapások történtek Madgearu miniszter és László Dezső magyarpárti képviselő között. A magyarpárti képviselők ekkor testületileg kivonultak a teremből, követve a liberálisokat, akik deklarációjában jelentették be, hogy nem vesznek részt a bányatörvény vitáján. A kamara üléséről a következő tudósításunk számol be:

Jorga kérdést intéz a kormányhoz és megkérdezi, tudnak-e arról, hogy a Dreptatea című kormánylap egyik ügynöke Erdélyt járja keresztül-kasul és Mihály király arcképét árulja, a kormány tekintélyével kényszerítve a közönséget, hogy a képet megvegye.

Madgearu bejelenti, hogy nincsen tudomása erről s gondoskodni fog, hogy az utazó-ügynök az ügyesség kezébe kerüljön.

Averescu-nusok a bányatörvény ellen

Dan Gitescu az Averescu-párt nevében nyilatkozatot olvasott fel, amelyben bejelenti, hogy a néppárt nem fogadják el a bányatörvényt. Madgearu miniszter erre a következőket mondja:

Három hete várom, hogy Berlescu volt néppárti kereskedelemügyi miniszter nyilatkozzon a Sirius-panama ügyében. Természetesen hiába.

Dan Gitescu kijelenti, hogy nem ismeri az ügyet és ez egyébként sem tartozik a bányatörvény kérdéséhez.

Madgearu gúnyosan azzal felel, hogy a panama ügye rövidesen az ügyesség kezébe kerül.

Banu Constantin a liberális párt nevében felolvassa ugyanazt a deklarációt, amelyet Orleanu tett a szenátusban, mely szerint a liberális párt nem vesz részt a bányatörvény-javaslat vitájában. A liberális képviselők ekkor testületileg kivonultak a kamarából.

László Dezső magyarpárti képviselő kritizálja a törvényjavaslatot. Megállapítja, hogy az általa nacionalizálása megfosztja a székelyeket egyedlen vagyontól, a borvitztól. Kijelenti, hogy ez kisebbségi sérelem, miért is a magyar párt nem szavazza meg a javaslatot.

Madgearu idegesen ugrik fel és tiltakozik az ellen, hogy a törvényjavaslat sérelmes volna a kisebbségekre nézve. Az általa nacionalizálását az alkotmány teszi kötelezővé. Az volt törvénytelenség, hogy az eddigi kormányok nem emelték törvényerőre az alkotmánynak ezt az elvét.

Kitör a vihar

A magyarpárti képviselők tiltakozni akarnak a miniszter szavai ellen, de a többség lármájában nem lehet szóhoz jutni. László Dezső, újra szólásra emelkedik. A viharban nem értik a szavát, mire Madgearu a következőket kiáltja a képviselők felé:

— Önök eddig egyéb ügyeket vittek külföldre, ...

Most, hogy a kormány többsége vízi a lojalitást Önökkel szemben, ezt a kérdést fogják a külföld előtt is relemként feltüntetni.

Oriás vihar támad, mire a magyarpárti képviselők követik a liberálisok példáját és kivonulnak a kamarából.

A szociáldemokraták és a prahovai többségi képviselők is a javaslat ellen foglalnak állást.

Pistiner szocialista kijelenti, hogy nem vesz részt a vitában, mert nem adtak elég időt a javaslat áttanulmányozására.

A javaslatot tegnap 9-kor osztották szét.

Madgearu kifejti, hogy a javaslatot már letárgyalta a szenátus, az aki tanulmányozni óhajtott, néhány nappal ezelőtt már kézhez kaphatta. A jelenlegi javaslat különben is csak módosító és nem tartalmaz új elveket.

Pistiner szerint az ilyen gyorstalpalás csak törvényalkotó műhellyé teszi a parlamentet. Ez nem áll a parlamentáriszmus érdekében.

Pardeu, Prahovamegyei nemzeti parasztpárti képviselő bejelenti, hogy a

Fehér fogak

minden arcot vonzóvá és széppé tesznek, gyakran már a pompásan fűtött Chlorodont-fogpaszta egyszerű használatát után. A fogak rövid használatát után gyönyörű előfontosságban ragyognak, különben ha a tisztításhoz külön erre a célra készített fogazatos sörtevel Chlorodont-fogkefével használjuk. A fogak közé szorult rothadó ételmaradékok, melyek a kellemetlen szájíz okozzák, ezzel a fogkefével alaposan eltávolíthatók. Kiszérelje meg egy tubus fogkefével.

Chlorodont-fogpaszta, -fogkefé és -szájvíz mindenütt kapható.

Csak két fehér-zöld színű csomagolásban „Chlorodont” felirattal való.

bányatörvényt sérelmesnek tekint, miért is a javaslatot nem fogadja el.

Bejelenti, hogy a prahovamegyei képviselők tiltakoznak a javaslat törvényerőre emelése ellen és nem szavazzák meg azt.

Ezután rátértek a munkatörvény vitájára.

Stresemann nem mond le külügyminiszteri tisztségéről

A német birodalmi gyűlés elvetette a kommunisták Hilferding ellen beadott bizalmatlansági indítványát

London, március 22. A Daily Telegraph sanremai tudósítója alaptalanoknak jelenti ki azokat a híreket, hogy Stresemann lemondani akarna a birodalmi kormányban viselt külügyminiszteri méltóságáról. A német külügyminiszter orvosai meg vannak győződve arról, hogy az üdülés nagyon jól fog tenni Stresemann egészségi állapotának. Az

orvosok szerint a külügyminiszter kijelentette, hogy mindaddig szolgálni akarja külügyminiszterként az országot, amíg bírja az ország bizalmát.

Berlin, március 22. A birodalmi gyűlés mai ülésén megszavazták a gázháború kiküszöbölésére Genfben aláírt nemzetközi egyezményt, majd a tavalyi költségvetési tullepéseket vették tudomásul.

A kommunistáknak Hilferding birodalmi pénzügyminiszter ellen beadott bizalmatlansági indítványa ügyében is szavazás volt, mely az indítvány elvetésével végződött. Ezzel a birodalmi gyűlés ülésének vége is volt és megkezdődött az április 16-ig tartó husvétiszünet.

A marosvásárhelyi cukorgyári panama ügyében felfüggesztették állásából Simionescu volt liberális államtitkárt

(Bucuresti-Bukarest, március 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A fővárosban óriási szenzációt keltett, hogy a pénzügyminisztérium felfüggesztette állásától Cristiu Simionescu volt államtitkárt. Simionescu évek óta adminisztratív államtitkára volt a pénzügyminisztériumnak és felfüggesztése annál is inkább szenzációt keltett, mert Simionescu közismertan liberális érzelmű politikus.

Simionescu felfüggesztését a marosvásárhelyi cukorgyári panamában való részvétel vádjával az ügyesség kérté.

azzal az indoklással, hogy az ügyességnek a vizsgálat érdekében szüksége van Simionescu felfüggesztésére.

Simionescunak a marosvásárhelyi cukorgyári panamában való részvétele abban a csendes hozzájárulásban nyilvánult meg, amellyel

az ügyben súlyosan kompromittált Stamate inspektor érdekében a vásárhelyi panamáról szóló összes jelentéseket éveken keresztül süllyesztette.

Simionescu már 1927-ben tudomással bírt a cukorgyári panamáról, mert a vá-

sárhelyi pénzügyigazgatóság jelentést küldött a minisztériumba. Az eset 1928-ban is megismétlődött és bizonyára megismétlődött volna ebben az évben is, ha a kormányválogatással bekövetkezett tisztítási kampány nem rántotta volna le a leplet a milliós cukorgyári panamáról.

Simionescu felfüggesztésével azonban még nem ért véget a panama nyomozás, mert Bukarestben biztosra veszik, hogy rövidesen még néhány magasállású pénzügyminisztériumi tisztviselő jut Simionescu sorsára.

Megrázó szerelmi dráma történt Bukarestben

Egy ügyvéd felesége megölte szerelmét és aztán öngyilkosságot követett el

(Bucuresti-Bukarest, március 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A fővárosban pénteken véres szerelmi tragédia történt, mely érthető izgalomban tartja a közönséget. A Precupesti-Hoi uca 25 szám alatti házban, Culaglu örnagyné lakásán történt a tragédia, melynek előzményei pár napra nyulnak vissza. Az özvegyasszony nálakást bérelt Stravulga ügyvéd felesége, aki azt mondta szállásadójának, hogy válófélben van férjétől és míg a válóper tart, bérelni fogja a szobát.

A fiatalasszony lakáskulcsot is kért a háztulajdonosnőtől, mert a nap nagyrészt nem tölti otthon. Ma reggel aztán bekövetkezett a tragédia. Az örnagyné reggelfelé veszekedés lármájára lett figyelmes, majd három revolverdörrenést hallott. Az asszony rémülten rohant a szobába, az ajtó azonban zárva volt. Mikor fejlesztették a tragédiák borzalmas látvány tárult eljük. A fiatalasszony a földön feküdt vérrel ellepve, míg az

ügyben egy fiatalember még meleg holttestére találtak. Az asszonyt rendkívül súlyos sérülésekkel a kórházba szállították. A nyomozás azonnal megállapította a tragédia férfi áldozatának személyazonosságát. A fiatalember Ursteanu ügyvéddel azonos, aki rövid idővel ezelőtt lépett be Stravulga

ügyvéd irodájába. A fiatal ügyvéd és principálisa felesége között szerelmi viszony fejlődött, a családi botrány hatása alatt az asszony különvált férjétől és burotozott szobába költözött. A tragédia okait senki nem ismeri. A fővárosban a tragédia áldozatai iránt általános részvétel nyilvánul meg.

Központi fűtések,

ipari szárítók, fürdő- és villanyberendezések tervezése, számítása és szerelése

Polonyi és Velits okl. g. mérnökök Turda (Torda.)

Extradyn néven forgalomba hozott saját készítményű rádiókészülékeink minden gyártmány minőségét és árát verik.

EGYESÜLETI ÉLET

A kolozsvári talmudisták purimjátéka. A kolozsvári talmudisták minden szempontból kiváló purim játékokra készülnek és március 23-án a Krizauca 12 szám alatti Mészáros-pihenőben rendezik meg az első purimestélyt majd 24-én a Karolina-tér 2 szám alatt, 25-én pedig ismét a Krizauca-ban rendezik meg az első purimestélyt rom este 9 órai kezdéssel. A talmudisták purimjátékai iránt igen nagy érdeklődés nyilvánul meg annál is inkább, mert előrelátólag a talmudisták esélyei a legkényesebb izlést is ki fogják elégíteni. A purim játékok bevételeit a rendezőség jótékony célra fordítja.

A sómér-otthon avató ünnepélye. A Kolozsvári sómér-csapatok parancsnoksága március 24-én vasárnap délelőtt féltizenegy órai kezdettel otthon-avató ünnepséget rendez a Calea Victoriei 99 szám alatti sómér-otthonban, amelynek keretében a sómérok mulatságos produkciókat fognak bemutatni. Az otthon-avató ünnepély iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg és valószínű, hogy azon egész Kolozsvár

1000 drb. szebbnél-szebb fiú és leánykaruha érkezett a

Népáruházba
Calea Regele Ferdinand 33.
Darabja 95 lei.

Gutfried és Herschovits
cég kötött-szövött és rövidáru engro raktárát megvettem. Üzletátszervezés miatt raktáron levő árukat egy tömegben vagy tételekben olcsón eladó.

Gutfried Simon
ORADEA, Piața Unirii 12.
Allandó nagy alkalmi vételek és eladások.

REMARQUE:
Im Westen nichts Neues
árza 160 lei, nyersvászonkötésben 240 lei.
Lepage -nai Kolozsvár-
Kérjen jegyzéket.

Londonból megérkeztek a legújabb

original, Tweed'

kelmék kabátokra és costümökre.

Crepelák, Charmoll-nok és Kaschák
az összes divatszínekben ruhákra.

Grünwald & Steiner
női divatkülönlegességek áruháza
Piața Unirii 12.

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

zsido tarsadalma képviseltein fogja magát.

Az Ezra taggyűlése. Az Ezra vezető sége ezuton közli tagjaival hogy ren-

des tag-gyűlést folyó hó 23-án, ma, szombat este félkilenc órai kezdettel tartja meg a Str. Ratiu 5. szám alatti helyiségben. A tag-gyűlés keretében

dr. Kohn Hillel Chalacha és Agada című előadás-sorozatát folytatja. Az Ezra vezetősége felhívja tagjait, hogy pontosan jelenjenek meg.

Csak husvét után kerül a parlament elé a lakbértörvény

Mit tartalmaz a háromszakasos törvényjavaslat?

(Bucuresti-Bukarest, március 22. Az Uj Kelet tud.) Az Uj Kelet bukaresti tudósítója pontos forrásból úgy értesül, hogy amennyiben a lakbérleti törvény meghosszabításáról szóló törvényjavaslatot hétfőig nem terjesztik a Kamara elé, egy a javaslat tárgyalására csak a husvét vakáció után kerülhet sor. A kormány tudva azt, hogy a javaslat ismételt halogatása országsszerte által-

nos elégedetlenséget fog szülni, úgy intézkedett, hogy Junian igazságügyminiszter a parlamenti szünet kihirdetése napján ismertesse a benyújtásra váró törvényjavaslatot.

A javaslat három szakaszból áll, amelyek a következőkről intézkednek:

1. Egy évvel meghosszabbítanak az összes lakbérszerződések, amelyek eddig is élvezték az évenként megújított

szerződéseket.

2. Ez a szakasz ismerteti fogja, hogy milyen kvótával emeli a kormány a lakbéréket és határozottan intézkedik afelől hogy a tisztviselők és nyugdíjasok lakbéremelését a kormány fedezze.

3. Érvénytelennek minősíti a törvényjavaslat az összes kikalkulációs végzéseket, amelyeket a bíróságok a tavalyi törvény alapján hoztak.

Egy bandita a kórházban revolverrel leterítette ellenfelét és annak barátját

Óriási pánik egy lengyelországi állami kórházban

Varsó, március 22. Varsó Praga elővárosának állami kórházában tegnap két bandafőnök között véres harc zajlott le. A délutáni látogatási idő alatt Brzezinszky varsói betörő, egy banda hirhadt főnöke a nőosztály egyik ágya mellett, amelyben kedvese betegen feküdt, ült és beszélgetett a leánnyal. Hirtelen megjelent két cinkosa kíséret

ben, a Brzezinszky esküdt ellenfele Duszniakiewicz bandita a teremben.

Brzezinszky heves szóváltás után a betegek és betegápolók jelenlétében revolvert rántott és rátízelt Duszniakiewiczre és annak egyik kísérőjére. A két férfi a helyszínen meghalt. A betegek között nagy pánik keletkezett, a gyilkos azonban, mintha mi sem történt

volna, nyugodtan leült kedvese mellé. Bevárta, amíg a rendőrség letartóztatta.

A két banda közötti összekülönbözés az utóbbi három hónapban öt ember életébe került. A lengyel hatóságok a elfrattalmasodott bandák megfékezése érdekében szigorú rendszabályokat léptettek életbe.

Alevra tábornok nem akar lemondani

A miniszter még mindig nem fogad senkit, bár Maniu tudomására adta, hogy ragaszkodik lemondásához

(Bucuresti-Bukarest, március 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Alevra közlekedésügyi miniszter lemondása körül még egyre tart az a bizonytalanság, amelyet Alevrának a spanyolnátha álarca alatt produkált passzív rezisztenciája okoz. Alevra még ma is szobájába zárkózott és nem hajlandó fogadni senkit, annak ellenére, hogy

tudomására hozták Maniunak azt az akaratát, hogy lemondását mielőbb benyújtsa.

Alevra egyszerűen nem akar lemondani és ez az ellenállás állandó izgalomban tartja a politikai köröket. A román történelemben még csak egy eset volt arra, hogy egy miniszter dacolni mert a miniszterelnök és a kormányparti többség akaratával. Avereau tábornok, amikor az egyik kormányban hadügyminiszter volt, nem volt hajlandó engedni a miniszterelnök akaratának, de végül retíráni volt kénytelen és benyújtotta lemondását. Egészen bizonyos, hogy Alevra tábornok sem térhet ki sokáig a lemondás elől, de ellenállása, mely már egy hete tart, így is egyike a legkülönösebb eseteknek, melyek a román parlamentáriszmus történetében előfordultak.

A „Lupta” mai száma arról értesül, hogy Alevra közlekedésügyi miniszter mindaddig nem akar lemondani, míg az ellene emelt vádakat nem tisztázták. A miniszter világosságot akar látni abban az ügyben, amellyel kapcsolatban testvérbátyját panamával vádozzák. Alevrának az a véleménye — írja a „Lupta” — hogy

amennyiben testvérbátyja valóban bűnös az egyik vendéglő koncesszió-nálása körül, akkor terjeszték az ügyet az ügyészség elé.

A közlekedésügyi miniszternek az a

véleménye, hogy a többségi képviselőkkel történt konfliktus nem politikai természetű, hanem csak egy secretar general kinevezése kérdésében tört ki. Tisztázni akarja, hogy miért indult meg a hajszja ellene és csak ezután hajlandó átadni tárcáját.

A különös érdekességű politikai botrány tisztázásáig Voicu Nitescu vezető ideiglenesen a közlekedésügyi tárcát. Ennek ellenére azonban a lapok fentartják azt a közlésüket, hogy a jövődoheli közlekedésügyi miniszter D. R. Joantescu belügyi államtitkár lesz.

A Magyar Színházban holnap (vasárnap) este kezd meg négy napig tartó vendégszereplését

Anna Jakobovitz

amerikai jiddis színtársulata.

Vasárnap este 9 órakor: **Felenség-szerető.** (Weiß und Geliebte). Nagy tragédia 3 felvonásban.

Hétfőn este 10 órakor: **Serke kozák.** (Operette. Anna Jakobovitz, mint operette-primadonna! Anna Jakobovitz héber vallásos dalokat ad elő.)

Kedden este 9 órakor: **A világ anyja.** (Die Mame in der Welt.)

Szerdán este 9 órakor: **A rabbi parancsolja a vídamságot.** (Galiciai operette. Főszereplő: Anna Jakobovitz.)

Jegyek válthatók a Magyar Színház pénztáránál.

Uj Kelet
Főszerkesztő
Felelős szerkesztő
Bukaresti Str.
Uj Kelet
tor

Purim
váltása

AD

Kolozsvári
ritka műve
híres amer
kori vendé
hódította
szívét, erde
sulatával m
Az amerikai
erdélyi va
skert ar
Színházban
másorral fe
társulatával
vulát elősz
semmel és
kel felruház
logják végig

Figye
gyben. A
mellett műk
bezési bizot
ügyében h
Oherla, Ado
Adolf Grünb
ner, Bernat
Vád. Isac Bl
Friedler, Fe
Honig, Caro
hui Ludovic
Jacob Moise
Helena Sa
Karp. Eme
Alexandru V
kelteknek ig
vagy szemé
niök a határ
zötlen volták

Ujra b
kormánynak.
kamar mai
kongregációs
vasút vitáját
szetűzés volt
kái szociális
fel is kellett
után a javas
mara elfoga
szavazati ell
zalmi kérdése
mánynak.

Kinában
embereket.
Kansi tartom
nista lázadás
száz embert
és Közép-Kin
lapasztalható.
nek tartják,
vialbb zürzava

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánátság zsidóság napilapja.
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc.
 Bukaresti szerkesztőség: Kaszner Rezső,
 Str. Carol 81.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Purimi schlachmonesz megváltását adja a KKL-nek!

Anna Jacobovitz Kolozsváron

Kolozsvár zsidó közönségének újra nika művészi élményben lesz része. A híres amerikai zsidó tragika, aki mult-kori vendéggeljárásával egy csapásra meghódította a kolozsvári zsidó közönség szívét, erdélyi körútja során kitűnő társulatával ma újra Kolozsvárra érkezett. Az amerikai zsidó ensemble valamennyi erdélyi városban megérdemelten nagy sikert aratott. Kolozsváron a Magyar Színházban négy estén új és változatos műsorral fog debütálni Anna Jacobovitz társulatával. Vasárnap este lép fel a társulat először és biztos, hogy kitűnő ensemble-t és az egész kivételes képességekkel felruházott nagy tragikát, telt házak fogják végig tapsolni mind a négy estén.

Figyelmeztetés állampolgársági ügyben. A kolozsvári Curtea de Apel mellett működő állampolgársági felebészési bizottság újabban a következők ügyében határozott: Mendl Hirsch, Oherla, Adolf Fenakel, Andrei Révész, Adolf Grünberger, Estera Weingartner, Bernat Wiszberger, Martin Weisz, Vád. Isac Blau, Mayer Friedler, Simion Friedler, Ferdinand Gunscher, Ignatie Honig, Carol Reiser, Fani Kain, Vád. Iuj Ludovic Lazar nasc., Mózes, Griha Jacob Moise, Maxim Schönhaus, Vád. Helena Salamon nasc. Isac, Avram Karp, Emeric Löbl, Nathan Sajovits, Alexandru Weisz, Josif Filip. Az érdekelteknek igazolt megbizottjuk útján, vagy személyesen kell megérdeklődniök a határozat kedvező vagy kedvezőtlen voltát.

Újra útalmat szavaztak a francia kormányra. Párisból jeleltik: A francia kamar mai délutáni ülésén folytatták a kongregációs missziókra vonatkozó javaslat vitáját. Az ülésen több ízben összetűzés volt a kommunista és a radikális szociálisták között. Emiatt az ülést fel is kellett függeszteni. A vita lezárása után a javaslatot első olvasásban a kamara elfogadta 342 szavazattal 233 szavazat ellenében az újra felvetett bizalmi kérdésre bizalmat szavazott a kormányra.

Kínában megint megszárolják az embereket. Sanghaiból jeleltik: hogy Kansi tartomány déli részében kommunista lázadás tört ki. Alázadók több száz embert lemészároltak. Egész Dél és Közép-Kínában újabb nyugtalanság tapasztalható. Kína ismerői valószínűleg tartják, hogy a tavsz folyamán újabb zűrzavaros polgárháború tör ki.

Budapest határában föntéssel fenyeget a Duna. Budapestről jeleltik: Ma Ujpesten, a Római fürdőnél, Kispesztén és Pesterzsébeten nagy izgalmat keltett, hogy a Duna szédlétes tempóba nemelkedő vize a part magaságát is elérte. Az árvízvédelmi osztagok és a tűzoltók ezen a szakaszon most is állandóan permanenciában vannak. A hatóságok intézkedésére, ma kiürítették a hajózási vállalatok parti raktárait és nap folyamán további intézkedéseket foganatosítottak a fenyegető árvízveszély elhárítására.

Május 19-én nyílik meg a Barcelonai világkiállítás. Madridból jeleltik: A barcelonai világkiállítást a király május tizenkilencedikén nyitja meg. A spanyol kormány erre az alkalomra a világ minden tájáról múzeumoktól és gyűjtőktől összeszedi a régi spanyol nagy művészek alkotásait. Érdekes lesz a gyarmati államok kulturájának bemutatása is, melynek céljára külön pavilon lesz a kiállítás területén.

GYÖNGECSONTU, FEJLŐDÉSBE ELMARADT gyermekeknek, gyöngé felöltöttek csukamájolaj helyett élvezetes csemege a porolaku Jemall.

A kongresszus hitközség tradicionális keretek között avatja fel új chevragtagjait. A helybeli Kongresszusi Hitközség Chevra Kadischa — Szentegylete az ujonnan bekebelezett tagoknak tradiciós ünnepélyes felavatása céljából, f. hó 24-én, vasárnap este fél 9 órakor az „Ernster” vendéglőben Chevra-Szűdet — társasvacsorát rendez, amelyen a Szentegyleti tagok résztvenni kötelesek. Hittestvérek az ebben való részvételre szívesen láttnak.

Pataki Sándor képkiallítása. Vasárnap délelőtt a zunitárius kollégiumban nyílik meg Pataki Sándor, ismert-nevű, kiváló festőművész képkiallítása. A kiállítás iránt máris városszerte nagy érdeklődés nyilvánul meg. A kiállítás megtekintése teljesen díjmentes.

Finomra örölt üveggörrel ölték meg két kórházi orvost. Prágából jeleltik: A kuttenbergi kórház másod-orvosa és második asszisztense pár nap előtt titokzatos körülmények között meghalt. Először azt hitték, hogy lüszmérgezés a halál oka, A boncolás azonban kiderítette, hogy a belekben levő élelmiszerekben finomra örölt üveggör volt és az okozta a halált. Megindult a vizsgálat, amelynek folyamán letartóztattak két kórházi altisztet, a kiknek munkaköpenyében üvegszilánkokat találtak. A letartóztatottak tagadnak, a vizsgálat még folyik.

A miniszter felfüggesztette a hunyadmegyei adóhivatali tárgyalásokat. Dévái tudósítónk jelelti: A hunyadmegyei iparosok és kereskedők évek óta panaszkodnak a súlyos adóztatások miatt miután panaszukat eddig senki sem halgatta meg a dévai kereskedők tanácsa küldöttségét küldött Bukarestbe a pénzügyminiszteriumba, hogy panaszukat előadják. A küldöttség tagjait Brandsch Rudolf képviselő mutatta be a pénzügyminiszternek, aki meghallgatva a küldöttség előadását, táviratilag felfüggesztette az adóhivatali bizottság működését s egy inspektort küldött ki a helyszínére, hogy a Kereskedők Tanácsának delegátusa jelenlétében vizsgálja meg a panaszokat s erről haladéktalanul tegyen jelentést.

Eljegyzés. Végül Bertuska és Hirsch Márton, Cluj jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett).

Ford Európába jött nagyiparosokkal tárgyalni. Berlinből jeleltik: Henry Ford, az amerikai automobilkirály Angliába érkezett, ahol vezető nagyiparosokkal tárgyal. Angliából közelebbről Németországba fog átjönni, ahol szintén tárgyalni akar a német nagyipar vezetőivel.

A dési kórház zsidó beteget három nap óta nem kapnak rituális kosztot című híriinkre Paneth rabbi ur az alábbi nyilatkozatot küldte be: Nem felel meg a valóságnak az, hogy a betegek három napig éheztek volna. Igaz ugyan, hogy a Nőegylet vezetősége az elhangzott gyászbeszédem után beszűntette a rituális koszt további küldését, de amint a dolgról értesültem, diszpozíciót küldtem Berger Nándornak, a dési Chevra Kadisa elnökének, hogy a beteget bármi nehézségek árán, továbbra is lássa el kóser kosztal. Ami meg is történt. Így tehát a betegek egy reggelit sem nélkülöztek. Viszont ami azt a kijelentésemet illeti, hogy inkább haljanak meg a betegek mintsem ezen bál bevételét élvezék, félreértésesen alapszik. Én ugyanis a következő kijelentést tettem: «micsé ha-bu mé avéré» — amiből nem épen a fenti mondat magyarázható. Egyben örvendek, hogy az elhangzott »miszeralás«-ommal oly hatást gyakoroltam, hogy a Nőegylet vezetősége, levette magáról az álarcot, megmutatta igaz arcát. Beszűntette aktivitását és megvonta támogatását a kórház betegeitől, valamint a város szegényeitől. A bál azonban nem mondotta le. Kijelentem, hogy azo nleszek, hogy ugy a kórház beteget, mint a város szegényei ebből az ügyből kifolyólag hiányt ne szenvedjenek.

Egy motorkerékpár elütötte Nádossy Imre volt magyar rendőrkapitányt. Budapestről jeleltik: Tegnap este a Vilmos császár-ut és Tisza István-ucca sarkán egy motorkerékpár, melyet egy tízenhároméves fiu vezetett, elütötte Nádossy Imre volt országos főkapitányt. Nádossy a baleset után saját lábán távozott. A motorkerékpár tulajdonosa, Horosz Gyula ellen megindítják az eljárást, mert ő tartozik felelősséggel a fiatal fiu gázolásáért.

Veszedeles szélhámost fogott el a brassói rendőrség. Brassóból jeleltik: Woll Károly szászsebesi szélhámost tavaly a szebeni rendőrség letartóztatta és Brassóba akarta átkísérni. A szélhámós azonban kiugrott a vonatból és nyomtalanul eltűnt. Azóta aztán az ország különböző vidékein zavartalanul garázdálkodott. Február elején Bukarestben orvosdoktorának adta ki magát. Teschler Hans kereskedő bizalmába férközött akitől ellopta a lakás kulcsait s pár napra rá a kulcs segítségével kifosztotta lakását. E sikerült császárvágás után Brassóban egy régiségkereskedőtől három nagyértékű ezüstövet lopott el. Egy újabb kísérletnél azonban rajta vették a letartóztatták.

Kolozsvári hirdetőink figyelmébe

Mezőgazdasági kiállítás Budapest. Féláru utazás, vízummentes határátlépés márc. 16—30. Igazolványok a menetjegyirodáknak.

Lapunk részére a kolozsvári piacon hirdetési kötések létesítésével a mai naptól kezdve kizárólagos joggal a

RUDOLF MOSSE RÉSZV.-TÁRS.

Str. Regina Maria (volt Deák Ferenc-ucca) 37. Telefon: 4—13 és

LLOYD EXPRESS

Str. Gelu 20. sz. — Telefon: 14—55. helybeli hirdetési irodákat biztuk meg. Kiadóhivatalunk közvetlenül, ehhezképest, a mai naptól kezdve, csak apróhirdetéseket és 3 megjelenésnél nem többre szóló alkalmi hirdetéseket vesz fel. Kérjük tehát hirdetőinket, sziveskedjenek minden újkötés ügyében teljes bizalommal e két megbizott hirdetési iroda valamelyikéhez fordulni. (A Lloyd Express utján feladható hirdetések a dr. Sámuel Jenő divatruházában. Calea Regele Ferdinand (v. Westselényi-u.) 3. és Gárdi fényképész műtermében, Fötér 3 szám is.)

Hirdessen az Uj Keletben

Színház - Művészet

Pat és Patachon, mint detektívek
Ma kezdik vetíteni a magyar színházban.

Soha még filu olyan nevető orkánokat nem támasztott, mint ez a legújabb Pat és Patachon-vígjáték.

Romániában itt, Kolozsvárott lesz a legelső bemutatója a Pat és Patachon, mint detektívek-nek a magyar színházban. Ma (szombaton) 3-kor, 5-kor és 7-kor. Este színházi előadás van. Holnap (vasárnap) 3-kor, 5-kor és 7-kor, (este színházi előadás van). Hétfőn félháromkor és negyedötökör. Kedden 3-kor, 5-kor és 7-kor, (este színházi előadás van). Szerdán (utolsó nap) 3-kor, 5-kor és 7-kor, (este színházi előadás van).

Az előadásokra az óriási, soha nem tapasztalt érdeklődésre való tekintettel tanácsos előre gondoskodni.

A Magyar Színház műsora:

Szombaton 3, 5 és 7 órakor: Pat és Patachon, mint detektívek. (10 felvonásos új burleszk).

Szombaton este 9 órakor: Román előadás. (Sorozatszám 309.)

Vasárnap 3, 5 és 7 órakor: Pat és Patachon, mint detektívek.

Vasárnap este 9 órakor: Feleség—szerető. (Anna Jakobovitz és jiddis társulatának vendégjátéka. Mersékeltten emelt helyárrakkal. Sorozatszám 310.)

Hétfőn fél 3 és fél 4 órakor: Pat és Patachon, mint detektívek.

Hétfő este 7 órakor: Ida regénye (Ujdonosság, 5-ödször. Bérietszünetben. Sorozatszám 311.)

Hétfőn este 10 órakor: Serke kozák. (Anna Jakobovitz jiddis színtársulatának vendégjátéka. Operette-előadás, amelyben Anna Jakobovitz csodaszép héber vallásos dalokat énekel. Sorozatszám 312.)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Szombaton 3, 5 és 7 órakor: Pat és Patachon, mint detektívek. (A legújabb Pat és Patachon-film 10 felvonásban. (Utazás vizen, szárazon s levegőben).

Vasárnap, március 24-én, d. e. 11 órakor: Mozimatiné 15 és 10 lejes helyárrakkal. Maleo bozvajnek. (7 felvonásos burleszk.)

Hétfőn 3, 5 és 7 órakor: Pat és Patachon, mint detektívek.
Kedden fél 3 és fél 5 órakor: Pat és Patachon, mint detektívek.

A színházi iroda közleményei:

Anna és Hymann Jakobovitz zsidó társulatának vendégjátéka. Holnap, vasárnap este 9 órakor kezd meg a legkiválóbb amerikai zsidó színtársulat négy napra tervezett vendégjátékát a magyar színházban. Első este a Feleség — szerető című tragédiában lépnek fel, a főszerepben a híres Anna Jakobovitz-cal. Minthogy hétfőn zsidó ünnep van, Anna Jakobovitz és társulata nem játszhatik délután, így tehát a hétfő délutánra hirdetett jiddis-előadás teljesen elmarad. Hétfőn este pedig nem az előre hirdetett dráma: Az ő nagy titka — kerül színre, hanem a zsidó ünnepre való tekintettel, egy nagyon kedves, mulatságos operette, a Serke kozák, amelyben Jakobovitz Anna, mint operett-szubrett mutatkozik be s az ünnep hangulatához illő héber dalokat énekel. A hétfő esti előadás pont 10 órakor kezdődik. Továbbá kedden este 9-kor általános

közkívánatra elő fogják adni leghiresebb produkciójukat, a Világ anyját. Szerdán pedig búcsufőlépésként fogják játszani a Rabbi parancsolja a vidámságot — című mulatságos galicai operettet. Jegyek valamennyi előadásra előre válthatók a magyar színház pénztáránál.

A Nemzeti Színház és a Román Opera heti műsora:

Szombaton d. u. Bohémek (Gyermek-előadás)

Szombat este: A kardinális.

Vasárnap d. u.: Szöktetés a szerájból
Vasárnap este: Medea.

Hétfőn d. u. Hét eladó leány.

Hétfőn este: Tosca (Munkáselemlőadás)

Kedd: A kardinális.

Szerda: Fidelio.

Csütörtök: Nincs előadás.

Péntek: Nincs előadás.

Szombat: Nincs előadás.

Vasárnap d. u.: Szevillai borbély.

Vasárnap este: Az elveszett levél.

Rádió műsor

Idő: közép-európai

Szombat, március 23. Budapest. 9.15:

Trió hangverseny; 12.05: Zenekari

hangverseny. 17.35: Cigányzene. 19.30:

Hangverseny. Közreműködik: Hoer

Tempis Erzsébet (ének), Commonsoli

Mária (zongora). 20.40: Másfélóra

könnyű zene. 22.15: Időjelzés, időjárás-

jelentés és hírek. Majd cigányzene.

Bécs. 17.20: Kamarazene. 20.05: Egy

operett közv. 5 G. B. Daventry Experi-

mental. 15: Puccini „Pillangó kisasz-

szony” c. operájának közv. 19.45: Szim-

fónikus hangv. 22.20: Ethel Osborne

(sopran) hangversenye, a rádió-kvint-

ett kíséretével Kattowitz. 12.10: Gra-

mfonozene. 20.30: Operett előadás köz-

vetítése Varsóból. 22.30: Tánczene. Mi-

lano. 17.20: Gyermekkarének. 20.30: A

Thomas „Mignon” c. operájának közv.

Nápoly, 17. M. Monti (sopran) hangv.

20.45: Egy opera közvetítése. 20: Mo-

dern dalok.

SPORT

A Haggibbor tornászünnepélye

A Haggibbor női- és férfi tornász-szakosztálya nagyarányú tornász-ünnepélyt rendez ma este fél kilenc órai kezdettel a református kollégium tornatermében. A tornászünnepély, amely kiemelkedő eseménye lesz a kolozsvári sportéletnek, sportkörökben máris nagyfokú érdeklődést vált ki. A sportünnepélynek, amelyet a női- és férfiszakosztály rendeznek, a következő programja lesz: Válogatott női és férfi tornász csapatok tornamutatói, Morariu Albin vezetésével. Ezt a birkózó szakosztály bemutatkozása fogja követni, amelynek vezetője Schenker Miksa, az országosan ismert birkózó tréner, aki tanítványaival iskolabirkózást fog bemutatni. Végül a vívógárda is szerepelni fog, amelynek kiváló kvalitásait Kolozsvár közönségének már alkalma volt megismerni. A sportünnepélyen magyszámú közönség részvételére számítanak és annak sikere minden körülmények között kedvezően fogja befolyásolni az egyesület szakosztályainak működését.

Felnöttek, lányok, gyermekek

irigykedve vették eddig kezükbe a külföldi színes Magazinokat: miért nincs ilyesmi magyar nyelven?

Husvétra most megjelenik Budapesten korunknak ez az újfajta folyóirata a

LANTOS MAGAZIN

tarkán illusztrált, 2 hetenként megjelenő folyóirat, amelyet a közép-
osztály minden tagja rég áhított örömmel fog a kezébe venni.

A LANTOS MAGAZIN első száma megkezdte Markovics Rodionnak, az óriási sikert aratott Szibériai Garnizon szerzője új regényének, **AZ ARANYVONAT**-nak közlését. — Az Aranyvonalat nagyserű folytatása az első regénynek. Az első szám egész tartalmában és technikájában csupa újszerűség és gyönyörűség lesz. — Szórakoztató, irodalmi szellemi és művészi formája.

Ára példányonként: 40 Lei (kapható könyvesboltokban és laparusoknál). Előfizetés negyedévenként: 250 Lei. Egész évre: 1000 Lei.

Ajándékuul egy fényképezőgépet

kap minden éves előfizető (negyedévenkénti fizetés esetén is). Az új amerikai kodak ára megközelíti az évi előfizetési összeget.

Ez a tartós ajándék jegyzi el az olvasót a magyar nyelvterületnek ezzel a grandiózus ujtításával.

Előfizetni az UJ KELET könyvosztályánál lehet!

IRO
A
— Ny
A nov
Wessol
gonyt, a
lajdonság
legalább
mítő,
meglehet
olykor ki
jektív ál
a haladás
irányában
Nyíró
sen gazd
a vésők
épujú, m
hez. Ős
liszta. Dr
szerre s
romantik
teni.
Noha t
korhangu
fordulato
rüen az.
a teljes é
A regé
számak al
sodik sze
csupa ass
zük, hogy
nak lend
mintsem
Másik h
Heléna is
plasztikus
tani elmé
zokást. R
korlátolt,
san kompi
ártalmas,
tartója. N
sokkal szí
Cserey H
együtt pem
lönös lelki
ségei ellen
konok.
Wesselény
véssé az ir
és monume
találó: W
lény, inkább
monnyire is
az író nagy
fajszerelete
gunájának
piálja Nyíró
történeli fe
dalmi nagy
értése a le
olja körül
tanilag is
érezük: Ny
osóvél, ak
gúl mondja
tatóan kes
Háttore e
nem vissza
sága, érzés
teremtő drá
a feudális
kat.
Ezüst és
bugás fény
ebben a sz
náltóságban
Lujza
strada
Deak F
Nagy váls
bia, Polyd
gram
művé
Az ös-szes
zongorák r
is. — Zong
javítást v
Nagy válas

IRÓK ÉS IRÁSOK

A sibói bölény

— Nyíró József kétkötetes történelmi regénye —

A novellista Nyíró József regényt írt Wesselényi Miklósról. Történelmi regényt, aminek egyik legértékesebb tulajdonsága, hogy nem korszerűtlen, vagy legalább is nem egészen az. A feudális mió, amelyben a cselekmény lepeneg, meg lehetőségen ellenszenves, de ez a milió olykor kiemeli és élesse leszi az író szubjektív álláspontját, melynéha meglepően a haladás, a szociális igazság követelése irányában van beállítva.

Nyíró József írói eszközei meglehetősen gazdagok. Epúgy ért az esztétik, mint a véőkezeléshez, a hárfapengetéshez, epúgy, mint a komplikált hangszereleshez. Ösztönös és emellett raffinalt stílusza. Drámai és idillikus tud lenni egyszerre s az emberi szenvedélyek skáláit romantikus magasságokig tudja fellendíteni.

Néha túl is lendül a valóságokon és a korhangulaton. Ennek ellenére meglepően fordulatos tud lenni, — szinte Jókai-szerűen az. Alakjai ezért nem adják mindig a teljes életszerűség illúzióját.

A regény főhősnőjének: Nemes Zsuzsának alakja victorhugói vonásokkal védődik szemléletünkre: osupa nemegés, csupa asszonyiság, — mégis úgy érezzük, hogy rajza inkább az író fantáziájának lendületes vonásából állott össze, mintsem realitásból.

Másik hőse: a fehér és álmag Cserey Heléna is túlzottan romantikus figura, pasztikus és szines, de nélkülözi a lelektani elmélyítést, a térbeli és időbeli igazokást. Röviden: korszerűtlen nőideál, korlátolt, de marikáns; vonzó, de túlságosan komplikálatlan, gyöngéd és makacs; ártalmas, de illetozó hagyományok fenntartója. Nemes Zsuzsa sokkal emberibb, sokkal szimpatikusabb.

Cserey Heléna egyhuru egyéniségével együtt pendül Rétyi református pap különös lelkivilága, mely patriarchális szép ségei ellenére is veszedelmesen szük és konok.

Wesselényi profilja mintha egy kévéssé az író profilja is volna: robusztus és monumentális. A „bölény“ elnevezés találo: Wesselényi valóban animális lény, inkább elem, mint ember, akár-mennyire is meg akarja szépiteni alakját az író nagy, érthető, de nagyon is elfogult fajszeretete. Ezt a hibáját II. József figurájának mesteri megajzolásával expálja Nyíró. Széleskörű műveltsége, kortörténeli felkészültsége, a tiszta, forradalmi nagyság iránt megnyilatkozó megértése a legteljesebb művészettel határolja körül II. József alakját, akit lélektulilag is pompásan rajzol meg. Ugy érezzük: Nyíró II. Józsefet választotta szócsövégül, akinek császari tekintélye mögüll mondja el keserű, olykor megnyugtatóan keserű igazságait.

Háttérre ennek a regénynek zord, csaknem visszatartó; az író kedélygazdagsága, érzéseinek sokrétűsége, konfliktusteremtő drámai ereje kellett ahhoz, hogy a feudális legkör meg ne fojtja illúzióntakal.

Ezüst és gyémánt, szikrapor és orgonabugás fényei és hangulatai lobbannak ebben a szép regényben, mely kompozícióságában is szilárdan áll meg, jóval

„Lyra“ hangszerüzlet

Strada Regina Maria (volt Deak Ferenc-utca) 16. szám
Nagy választék His Masters Voice, Columbia, Polydor, Decca, Homoco d, Perfectia gramofonok és művészi lemezekben.
Az összes hangszerek és világmarkás zongorák raktáron. Eladás havi részletre is. — Zongorahangolást és mindenféle javítást vállal és szakszerűen végez.
Magy választék heber és zsargon lemezekben

tullendül a középszerűsége, viszont, ha nem is tökéletes: kilátást nyújt arra, hogy kivételes tehetségű írója tökéletes fog nyújtani. Alkotást, melyben az író közelebb kerül a lázadó, ombori, korszerű és a jövődőt hívó Nyíró Józsefhez.

Nyíró József könyvét a kolozsvári Szépművés Céh adta ki.

Halmágyi Mária: *Versék.* Finoman érző, ládása síkjába az egész világot szelíden, szinesen, állandó meghatottsággal ölelő lírikus versei foglalnak helyet ebben a vastkos kötetben. Asszonyversek és mégis nagyon emberiek, közvetlenek és mégis mély gondolatokat is megcsillogtatóak. Egy örök és mámoros várakozás feszültségében születtek és a kifejezés meleg, puha, lágyan omló folyamába torkollanak.

Halmágyi Mária melódikus költő, igaz és bensősége, eszközeiben raffinaltan, de művészi azért. A szó misztériumát szinte vallásos áhítattal nézi és kezeli.

Érzésvilága zárt, ezért inkább intenzitásban fokozott. Vízí szinesek, de nem használja az éles ellentéteket színeinek megragyogtatására. Szavai olykor zsol-tárossá nemesülnek, de azért gyakran találunk el az élet gyöngyöző sodrában is. Szerelmi írása fojtott, olykor családias szermermes, épen ezért egyhuru. Csak néha tör fel exaltáltan, az élet mérhetőlen lehetőségeit szomjazva. Néha erőből duzzadva, dacosra formálódik az ajka és férfias ólannal énekel:

„Ha lesz majd egyszer gyermekem,
ragyogjál szemem, szent, fehér,
ne legyen én sötét látásom
már bölcsőjén, a szemfedél.
Ha öntudatlan, bennem néha
megalkuvás, lemondás élt is,
rózsás öklét rázza meg vadul,
s kiáltson így fel: — Csak azért is!”

Van egy verse, amelyikben a legdrágábban, legszentebbül asszonyi lélek hangjai csendülnek fel. A tiszta, mert gáttalan, mítsem, kérő és mindent adó

szeretlen szavai ezek, multak és jövődők igaz asszonyaé, aki kielégült az önfeláldozásban, aki széttört a konvencionális erkölcs hazug láncait, hogy kimenekülhessen az érzés és ösztön illatozó, tragikus tiszteinek pázsiljára, mellére szorítsa a tágas horizont és mámoros imát küldjön a csillagok felé:

„Ha tudnám, hogy egyetlenegyszer
simulhatok karodba, vágyva;
ha tudnám, hogy a mámorunknak
ma vége, nolanap nincs továbbja;
ha tudnám, hogy a bűnök-bűne,
s a bűntés és jó: majd kegyetlen.
— Tied lennék s kárhoznánk együtt;
és az is édes volna, ketten!”

Aki így dalol, ilyen büszke, emelt hangu nyíltsággal, az igaz költő, ha nem is eredeti és nem is vág egyéni mesgyéket. Halmágyi Mária igaz költő — s ez a dícsérete és költészetének egyetlen mértéke.

Salamon László

A tábla törvénytelennek minősítette az Erzsébet-szanatórium zár alá helyezését

Az egészségügyi minisztérium törvénytelenül és hatalmi alapon vette tulajdonába a sanatóriumot

Cluj-Kolozsvár, március 22. Az Új Kelet tud.) Igen nagy érdeklődés előzte meg a kolozsvári tábla közigazgatási bíróságának mai tárgyalását, amelyen a sanatórium tulajdonjogával kapcsolatban támadt konfliktus ügyében kellett meghoznia döntését. Annakidején óriási feltűnést keltett, hogy az egészségügyi minisztérium jogos alapot nélkülöző indokok felhozásával birtokba vette a budapesti Vörös Kereszt tulajdonában lévő kolozsvári Erzsébet Mária sanatóriumot. Az egészségügyi minisztérium a sanatórium orvosainak tiltakozása ellenére teljesen tulajdonába vette a sanatóriumot s ennek következtében bizony számos beteg került az uccára. Az orvosi kar pedig teljesen kicserélődött.

A budapesti Vörös Kereszt a békeszerződésekre hivatkozva nyújtott be keresetet a közigazgatási bírósághoz, amely többszöri elnapolás után mára tüzte ki a tárgyalást. A közegészségügyi minisztériumot dr. Moisin kincstári ügyvéd képviselte aki ezúttal helyettesítette Ste fanescu Stefan kincstári ügyészt és aki őt távirailag biza meg helyettesítésével s egyuttal arra hirta fel a figyelmét, hogy távollétét pergátló kifogásként használja fel és kérje a tárgyalás elnapolását. Moisin dr. valóban kérte a tárgyalás elnapolását, de a Vörös Kereszt képviselője, dr. Roth Hugó arra való hivatkozással, hogy a sanatórium betegekint vannak az uccán, a tárgyalás megtartását kívánta.

A közigazgatási bíróság tanácsa, a melynek dr. Pop Viktor volt az elnöke, rövid tanácskozás után elrendelte a per érdemében való tárgyalását. Az elnök felhívása után Moisin ügyvéd előadta az egészségügyi minisztérium védekezését. Eszerint a kolozsvári Erzsébet Mária sanatórium fiókiintézete a budapesti magyar Vörös Keresztnek. A monarcuia összeomlása után a kolozsvári Vörös Kereszt a román állam tulajdonába ment át. Különben is — mondotta dr. Moisin — a kórház erdélyi emberek adományából épült fel, tehát ez román állampolgárok tulajdona, jobban mondva a román állam tulajdona. Végül is, mint pergátló kifogást jelenti be, hogy az ügy polgári bíróság elé tartozik.

Ezután ismét dr. Roth Hugó emelkedik szólásra s egy távirat másolatát teszi a bíróság asztalára, amely azt igazolja, hogy az igazságügyi miniszter bizalmas táviratban ismerte el hogy az intézet erőszakosan lett átvéve. A távirat amelyet a közegészségügyi minisztérium 4114—925. számú átiratában adott az igazságügyminisztérium, a következőképen hangzik:

„Hivatkozással az önök értesítésére, tudomására hozunk, hogy az igazságügyminisztérium nem adhat rendeletet az Erzsébet Mária-sanatóriumnak a kolozsvári törvényszék által fogantatandó zár alá vételére. A kolozsvári Erzsébet Mária-sanatórium vagyona nem vehető zár alá, mert arra olyan törvény szöveg nincs, amelynek alapján ilyen értelmű közbélelés érvényesíthető volna. Azonban a kérdéses vagyon a Vörös Kereszt tulajdona, az egészségügyi minisztérium által birtokba vehető a végre hajtási hatalom erőszakos ténye által, egy megfelelő leltár és jegyzőkönyv felvétele mellett.”

Dr. Moisin rövid replikája után a bíróság ítélethozatalra vonult vissza. Majdnem egyórai tanácskozás után dr. Pop elnök kihirdette, hogy a bíróság jog talannak minősítette az Erzsébet Mária-sanatóriumnak a közegészségügyi minisztérium által való birtokbavételét és kötelezi a minisztériumot, hogy a sanatóriumot 15 napon belül irtitse ki, hogy azt a Vörös Kereszt tulajdonába visszavehesse. A közigazgatási bíróság az ítélet indokolásá-

ban rámutat arra, hogy az egészségügyi minisztérium hatalmi alapon vette birtokába a sanatóriumot, ami nemcsak alkotmányellenes, de a békeszerződésekben lefektetett pontokkal is ellentétes. Az érvényben lévő törvények szerint ugyanis városok területén lévő erkölcsi alapon működő intézetek idegen állampolgárok tulajdonát is képezhetik s azoknak nacionalizálását nincs olyan törvénypont, amely igazolhatná.

Az ítéletet a közegészségügyi minisztérium a semmitözékhez fogja megfellebbezni, de már a közigazgatási bíróság döntése alapján is köteles a kórnázat tulajdonosainak átadni.

MEGNYILT!

A Nagyváradról előnyösen ismert Gross-féle orv. kóser étterem tulajdonosa Temesváron a Lyoddor 11. sz. alatt ujonnan alakított, modern higiénával berendezett ud arí helyiségében fiókot nyitott.
Olcso abonoma! Lakodalmak és bankettek rendezését vállalja!
Az étterem a gyárvarosi Rabbintás felügyelete alatt áll.
Temesvár Lyoddor 11. sz. Nagyvárad Zöldfa-ucca 10.

DVAKÓDJATOK ES VEDEKEZZETEK
BELELEGEZVE A
VALDA PASTILLÁK

PERTŐTLENÍTŐ EMANÁTIÓT MELYEK, BELELEGEZÉS ÁLTAL KÖZFTLEN HATÁSSAL VÁNNAK A LEGŐ SZERVEKRÉ

A TORONFÁJVALNAK ASTMA, MEGHÜLÉS ÉS NÁTHAK MINDEG HATÓ SOSAN ELKERÜLHETŐN EZEN KIVÜV ANTISEPTIKUS SZEP ÁLTAL

MINDEG LEGYVEN KEZNEK EGY DOBOZ

VALDA PASTILLA

A DOBOZ TÖC-SIMILJE KAPNÁV MINDER GYOGYSZERTÁRSÁB

Mi újság Palesztinában

— Palesztinai levél —

A napokban nyílt meg Jeruzsálemben az ezévi mintavásár. A megnyitó beszédet a főkörmányzó tartotta. A kiállítók ötven százaléka zsidó cégekből került ki és egy zsidó kereskedő, Tolkovszki, a jaffai gyümölcskereskedelmi társaság tulajdonosa kapta meg a kiállítás első díját. A tavalyi kiállítással szemben különösen a narancstermelés mutat javulást. A narancsok csomagolása s kiváló gatása lényegesen jobb, mint régebben. Megalakult egy új narancsexport-szövetkezet is, amely nagyszabású üzleteket fog lebonyolítani az összes kontinensekkel.

Irak új kormányzója, Gilbert Clayton Bagdad felé utaztában kiszállt Jeruzsálemben és válaszolt az újságíróknak arra a kérdésére, hogy mi igaz az Arabiában mutatkozó nyugtalanságból. A kormányzó kijelentette, hogy ezek a hírek túlzottak. Rámutatott arra, hogy Palesztina sokkal gyorsabban fejlődött, mint a többi országok. Ez az éles különbség az oka annak, hogy az elmaradt szomszédállamok, Irak és Transzjordánia lakossága néha betörésekre vetemedik. Ezt azonban nem szabad egyébként tekinteni, mint egyszerű sportnak. Maga Ibn Szaud mindent elkövet, hogy a bennszülöttek békeségre bírja. A továbbiakban kijelentette Gilbert Clayton, hogy a mosszuli olajforrások kiaknázása már legközelebb megkezdődik, ami egy csapásra fel fogja lendíteni a hálai és jaffai kikötők forgalmát, miután a tranzitot Palesztinán keresztül fogják lebonyolítani.

Anapokban megalakult az összes cionista telepek elárúsító szövetkezete, amely a kolóniák által termelt tej, sajt, fűzelék, gyümölcs eladását intézi. A szövetkezetnek fiókjai vannak az összes városokban. Ez a szervezet körülbeül olyan feladatot fog betölteni, mint az európai fővárosokban létező központi tejszövetkezetek. A termék rituálja fölött a jeruzsálemi rabbinátus örökdi.

Ussischkin a napokban Ben-Semenben járt, ahol nagyszabású beszédet intézett az ott összegyűlt tanítókhoz. A beszédet, amely a zsidó tanterők magasabb hiátására mutat rá, csaknem minden európai nyelvre lefordították és szétküldték a galutnak.

A jeruzsálemi legfőbb bíróság a napokban egy zsidó kereskedő panaszával foglalkozott. A kereskedő azért fordult a bírósághoz, mert az egyik palesztinai postahivatal megtagadta egy héber be-

tükkel irt távirat felvételét. Az ügyész a panasz elutasítását kérte arra való hivatkozással, hogy az 1920. évi kormányrendelet szerint hébernyelvű táviratokat csak akkor lehet felvenni, ha latin betűkkel vannak írva. A panaszos képviselője ezzel szemben azt fejtette ki, hogy az 1920. évi rendelet a Palesztina-mandátum által, amely Palesztina lakosságának teljes egyenjogúsításáról intézkedik, automatikusan megszűnt. Az érdekes ügyben a napokban hoznak ítéletet.

A cionista exkutive és a palesztinai kormány között fontos tárgyalások vannak folyamatban a Palesztinába való

bevándorlás megkönnyítésére vonatkozólag. Eszerint a jövőben minden iparos aki kétszázötven fonttal rendelkezik, bevándorolhat az országba. Más foglalkozási ágakkal bírók ötszáz font birtokában léphetik át a határt. A többi személyek, akik Palesztinába állandó letelepedésre tartanak igényt, ezer font vagyonnal kell hogy rendelkezzenek. A kormány azonban még további könnyítéseket fog engedélyezni. Ezek a kormányrendeletek természetesen nem érintik a chalucák bevándorlását, akiknek kontingense már régebben megállapított és akiknél tudvalegleg vagyoni szempontok nem jönnek tekintetbe.

A „forradalom anyja“ a bolsevistákról

Breskovszkaja asszony a szovjef közeli bukását jósolja

Arad, március 22. A „Reichspost“ érdekes nyilatkozatot közöl a 85 esztendő Breskovszkaja asszonytól, a híres orosz forradalmárnőtől, akit azelőtt hazájában a „forradalom anyjának“ neveztek és aki a bolsevizmus kitörése óta emigrációban él.

Breskovszkaja asszony többek között a következőket mondotta:

— Az orosz nép lelke a bolsevizmus ellen fordul, mivel az idegen számára és az is fog maradni. A bolsevizmus idegen idea, idegen test a birodalomban és a nép nem fogja tűrni. Sikerét annak a körülménynek köszönheti, hogy puccszerűen lepett meg 160 millió embert Oroszországban és azóta a fegyverek

azon keveseknek birtokában vannak, akik Leninhez csatlakoztak.

— Ismerem népem, évtizedekig vele szenvedtem és ismerem kívánságait. A bolsevizmust épügy nem akarja, mint a cárizmust. Dolgozni akar, békét és hitét akarja. A szovjetkormány bukásának be kell következnie. A bolsevik uralom azonban nem buktatható meg kívülről. Ezt Denikin, Kolcsag és Wrangel vállalkozásai bizonyítják. A jelenlegi orosz rendszer: amely kétségkívül nemcsak Oroszországnak, hanem az egész világnak árt, kizárólag belső forradalom döntheti meg. Ez be fog következni és pedig véleményem szerint a parasztok, valamint a mezőgazdasági pletáriátus részéről.

Köztisztviselő nem vállalhat mandátumot, csak ha állásáról lemondott

A legfelsőbb semmitőszék megsemmisített egy táblai ítéletet

Bucuresti—Bukarest, március 22. A legfelsőbb semmitőszék a temesvári tábla egyik döntésével foglalkozott a napokban. Az ügy középpontjában Spineata Eugeniu aradi tanfelügyelő áll, akit még az Averescu-kormány idejében képviselőnek választottak meg. Az alkotmány előírja, hogy

a képviselőnek megválasztott köztisztviselő köteles az új parlament összehívása előtt öt nappal állásáról lemondani.

hogy továbbra ne tekinthessék köztisztviselőnek, miután ebbeli minőségében képviselői mandátumot nem vállalhatna. Spineata azonban

Olcsó lakásépítési akció!

Lebeau-Piketty világhírű francia építkezési vállalat a stabilizációval kapcsolatban kiterjeszti működési körét Románia területére is.

Eivállal egész Erdély területén 10% kamat, 10 évi törlesztés

vagy ennél hosszabb időre is bármilyen építkezéseket, magánosok vagy közületek részére. Épít házakat, társasházakat, ipari, gazdasági épületeket, középületeket, az építető tervei szerint is és a kívánt kivitelben.

Részletes felvilágosítást nyújt mindennap 10-1 és 4-6 óra között Lebeau-Piketty (Páris) kolozsvári és környéki képviselője:

Noszín Mór okl. mérnök építési irodája Cluj,

Strada Regina Maria (volt Desz Ferenc-utca) 38. szám alatt, a II. emeleten.

Friss töltésű
„HEBE“
bor- és gyógyvíz érkezett a főle: kathoz.
„Coloniale Fischer“
Calea Reg. Ferd. 28/a. (Városi épület)

nem tett eleget az alkotmány rendelkezéseinek, hanem úgy oldotta meg a kérdést, hogy a közoktatásiügyi minisztériumtól egy évi szabadságot kért

és kapott is. Helyformán a mandátumot is vállalhatta és állását is biztosította a továbbiakra nézve. Az Averescu kormány azonban csak egy évig tartotta magát, Spineata azonban nem foglalta el állását, miután közben a liberális kormány Spineata helyére más tanfelügyelőt nevezett ki. Amikor Spineata újból megjelent hivatalában,

állását már elfoglalva találta.

Spineata a közoktatásiügyi minisztérium ellen pert indított, azt kérve a bíróságtól, hogy semmisítse meg a közoktatásiügyi minisztérium döntését és helyezze vissza állásába. A temesvári ítéletábla elfogadta Spineata indokolását és

kötelezte a közoktatásiügyi minisztériumot, hogy Spineatát összes jogával helyezze vissza állásába.

A temesvári tábla indokolása szerint Spineata elmozdíthatatlan állam tisztviselő volt, ezért állásából el nem távolítható, csak abban az esetben, ha a fegyelmi bizottság ítélkezett felette. A minisztérium azonban egy évi szabadságot adott Spineatának, a képviselőház igazolta mandátumát, amivel az összeférhetetlenség kérdését is Spineata javára döntötte. Amit pedig a törvényhozó hatalom elrendel, az kötelező a bíróságra nézve is.

A közoktatásiügyi minisztérium a temesvári tábla döntése ellen a legfelsőbb semmitőszékhez felebbezett. A minisztérium azzal indokolta eljárását, hogy az alkotmány szerint köztisztviselő nem lehet képviselőjelölt, még kevésbé képviselő és ezt a rendelkezést a bíróságnak is tiszteletben kell tartania. A legfelsőbb semmitőszék elfogadta a közoktatásiügyi minisztérium felebbezését és megsemmisítette a temesvári tábla ítéletét.

— Gyomor-, bél- és anyagcserebetegségeknek a természetes „Ferenc József“ keserűvíz az emésztőszervek működését hathatósan előmozdítja s így megkönnyíti, hogy a tápláló anyagok a vérbe kerüljenek. Orvosi szakvélemények hangsúlyozzák, hogy a Ferenc József víz különösen ülő életmódnál igen hasznos gyomor- és bélszabályozó szer. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Restaurant

Werthelmer Saturne,
Piata Bratianu No. 14.

Elsőrendű kóser koszt. — Eivállal lakodalmakat és alkalmi banketteket.

Hántott

tűzfát ölszáma és
apritva rendeljen

Fischer
atelepen

Telefon 1300
Repülőhidon tul.

Tavaszi ruhák festése, tisztítása megkezdődött Czinknél Cluj.

Közgazdaság

A CFR. ma kezdi meg a 4,853.754,857 lejű kitevő adósságának kifizetését

(Bucaresti-Bukarest. március 22. Az Uj Kelet tud.) A minisztériumok már megkezdtek az államnak a magánosokkal szemben fennálló adósságok kifizetését. A pénzügyminisztérium utasítása alapján ezek a kifizetések egészen speciális alapon történnek. Rendkívüli kontrolon mennek keresztül, hogy egyúttal a minisztérium azt is megállapíthassa, hogy a kifizetésre kerülő összegeket milyen ügylet likvidálására fordítják. Ez az eljárás kissé nehézkessé teszi, megnehezíti az állami adósságok gyors likvidálását, de mert az elmúlt rezsim alatt többször kötöttek olyan ügyleteket, amelyek nem felelnek meg az előírt szabályoknak, a kontrollt szükségessé tartják. A jelenlegi kontroll ezeket a szabálytalanságokat igen súlyosan bírálja el és csak az ügyletek teljes tisztázása után utalványozzák ki a magánosok kifizetését.

A pénzügyminisztérium tegnap átiratot intézett a közlekedésügyi minisztériumhoz, amelyben lefektette azokat a normákat, amelyek szerint a vasut ki kell, hogy legyen a felvevő teljes címe, vasutal szemben fennálló 4,853,754,857 lejű. A kifizetést elrendelő utalványok különböző formalitásoknak lesznek alá-

vetve és a lehetőleg pirosszínű nyomtatványokra rá lesz nyomva az a szó, hogy „renta”. Amennyiben piros nyomtatványok nem állnak még a közlekedésügyi minisztérium rendelkezésére, úgy eleendő, ha az utalványokon a „renta” szó szerepel.

Az utalványokat a pénzügyigazgatóságok fogják kifizetni. Bukarestben pedig a központi pénztár. Az utalványon rajta kell, hogy legyen a felvevő teljes címe, az utalvány hátulján rajta kell, hogy legyen annak az értékpapírnak a száma amelyet a kifizetett összegről kibocsátott a Banca Nationala.

Az utalványokat kifizetésük előtt egy bizottság fogja átvizsgálni és jóváhagyni. Amennyiben a bizottság jóváhagyja a bizottság jegyzőkönyvet vesz fel. Amennyiben a bizottság szabálytalanságokat állapít meg, úgy ezekről jelentést tesz a pénzügyminisztériumnál s mellékelni a jegyzőkönyvet. A bizottságok által jóváhagyott utalványokat a pénzügyminisztériumhoz fogják eljuttatni, ahonnan a könyvelési osztályból az illetékes pénzügyigazgatóságokhoz fogják eljuttatni. Egy külön rubrikában meg lesz jelölve a ténylegesen kifizetésre kerülő, egy másikban pedig a levonásra kerülő összeg.

Májusban megalakul a berlini német-román kamara. Berlinből jelentik: Pet rescu Comnen berlini román követ és a német gazdasági élet vezetői között lefolyt tárgyalások sikerre vezettek s május hónapban megalakul Berlinben a német-román kereskedelmi kamara.

Simionescu pénzügyi államtitkárt minden funkciótól felfüggesztették, míg az adócsalás vizsgálat véget nem ér. Bukarestből jelentik: Simionescu volt adminisztratív pénzügyi államtitkárt, aki a legutóbbi hetekben, mint pénzügyi vezérigazgató teljesített szolgálatot, felfüggesztették minden funkciótól, míg az erdélyi adóelvitel ügyében bevezetett vizsgálat befejezését nem nyer.

Német pénzállomány az Egyesült Államoknak. Newyork kikötőjébe tegnap futott be a Deutschland nevű hajó, amely az első német pénzküldé-

ményt szállította az Egyesült Államokba. A hajó acélkamráiban nyolcmilliárd dollár volt trezorozva.

A kolozsvári Kereskedelmi és Ipar-kamara közleménye. Tegnap közleményünkben meleg felszólítást intéztünk kereskedőink és iparosainkhoz, az adóhátralékaik befizetése érdekében, tekintve, hogy ez egy polgári kötelesség és egy magas állami érdek. Egyúttal ezen felszólítás azon célt is szolgálta, hogy kereskedőinket és iparosainkat az adóbehajtási törvények kellemetlen intézkedéseitől megóvjuk és megelőzzük az adóbehajtók költséges eljárásának bevezetését. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az irreális módon és fizetési képességen felül megadózott kereskedők és iparosok érdekeit ne védjük a leghatározottabban minden tárgyaláson feltétlenül résztvegye eszközzel, hogy jogaikban sérelmet ne szenvedjenek. Ezen célból újonnan fordulunk az adóbizottságokba delegált

tagjainkhoz azon kéréssel, hogy minden tárgyaláson feltétlenül résztvegyenek és ott a leghatározottabban igyekezzenek odahatni, hogy az általuk képviselt szakkörök érdekei respektáltassanak és a bizottság minden esetben a könyvelés és az összehasonlítás alapján kirótt adókat, minden adófizető anyagi képessége és reális jövedelmének megfelelően szabja meg. Amennyiben Kamaránk kiküldöttjeinek indokolt véleménye valamelyik esetben nem vétetne tekintetbe a bizottság többi tagjai által, úgy köteles külön véleményét a jegyzőkönyvben feltüntetni mert ezen törvényes eljárás a felelősséget tárgyaláson igen nagy fontossággal bír. A kolozsvári Kereskedelmi és Ipar-kamara.

Jugoszláv kikötőkön át irányítják a román exportot. Belgrádból jelentik: Most foly Belgrádban a jugoszláv-román gazdasági konferencia, amelynek programján a két állam közötti közvetlen árutárfé megállapítása szerepel. A román kormány Trieszt és Fiume kikötői helyett a jövőben Susák és Spa uató jugoszláv kikötőkből akarja nyugatra irányuló exportját lebonyolítani. Kétmilliárd schilling takarékbetét. Bécsből jelentik: Most készítették el az 1928. évi osztrák takarékbetétekről szóló kimutatást. Eszerint az Ausztriában betétkönyvre elhelyezett összegek 1928-ban meghaladják a kétmilliárd schillinget, ami békeévek takarékoskodása felének felel meg.

Anton Rosenzweig Cluj
ספרים ואור מילונים וראשונים
Heber könyvek és falleszek
nagykereskedése. - Gyári árák!

Ujamerikai modorok díjtalanul a
Lantos Magazin
ad éves előfizetőinek.

Művészi Blondel keretek!
Elvállalom kézimunkák montirozását, régi keretek aranyozását és javítását, Esténként állandó kiállítás.
Somlyai Mihály Cluj, Strada Julia Maniu 7. sz.

Háziasszonyok figyelmébe!

Beck kávé

Újonnan gyártott kitűnő minőségben, csakis kék csomagolásban érhető. Kérjen mindenütt valódi BECK kávé! Ne fogadjon el mást!

Gyar: Beck Jenő
Valea-Lui-Mihai (Ermihályfalva)

Értesítés.

Értesitem mélyen tisztelt vevőközönségemet, hogy összes tavaszi újdonságaim, különösen kiemelve a

Burberry gabardin Trench-coat-ok, kész Homestuns-sportöltönyök

és mértékosztályom legújabb angol szövetei nagy választékban megérkeztek.

NEUMANN M.
férfi- és fiuruka-áruháza
Cluj, Piata Unirii 14. szám.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyzéri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apóhirdetéseket díja előre fizetendő. Jelligés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej.

Utazók! BERKOVICSNE
vendéglője magnagyobbítva
Oradea, str. Nicolai Iorga 19.
Zöldfa-n. Mérsékelt árak. Kitűnő házkonyha

T. Hölgyeim! Tekintsék meg saját készítményű bubi, transz-parókat formátó, poschtise parókat. Hat hónapos villanyos ondolálás, speciális, festés és minden különlegességek e szakmában. **MUSSA, Cluj Str. Memorand. 10.**

Speciális gyógypedagógiai tanmodszereket a leggyengébb tehetségű elemi és középiskolai tanulókat is normáltsákká képezem ki. Carei (nagy-károly) Nagy József igazgató.

Utazói állást keresek román, német, magyar nyelvtudással bármilyen szakmából, szerény igényekkel. Megkeresés: ket „Megbízható” jellegű Rudolf Mosseshez Oradea kerek. 1719

Str. Mărăsesti (vált Krizbai ut.) 2. lat újonnan épült 1, 2, 3 szobás komfortos lakások május 1-ére kiadók. Értekezni Str. Răjju (vált Kötő-utca) 3. Konkoly-át, vagy Ullmann virágüzletben Primăria mellett.

Fiatal, kis családos eladó ki jó elő-madkozó is, azonnalra állást keres. - Falura is elmenné. Cim a kiadóban.

Perfekt német, magyar, román, francia nyelvismertető, 3 évi kereskedelmi gyakorlatlaltal, érettségizett fiatalember megfelelő elhelyezkedést keres. Szíves megkereséseket „Komoly munkakerő” jellegű a kiadóba kérek.

Gyors- és géprót magyar-németet, keresünk május egyre. - Ajánlatokat „Szombat zárva” kiadóba. 1717

Önállóan dolgozó masamódiényok és egyes tanulóéányok felvételnek az „Ideal” kálopszalontban.

Palesztinai legfrissebb aszabor שפר מפר megrendelhető a „Safuth” zsidó könyvkereskedés utján Cluj, P. Mihai Viteazu 30. szám.

TÖZSDE

A piac változatlan

Valutapiac 1929 március 22 (Rador)

DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	324-3240	-	-	49250	8234	1103750	13681	65005	1923
Newyork	168-15	51985	51985	2560	16775	57370	71130	3380	-
London	814-10	252325	252313	12425	81564	27497	3452 0	16398	-
Páris	659-659	203025	203025	-	65650	224050	277875	13295	4984
Milano	882-882	272200	272175	13410	881	300 50	3723	1787	39075
Prága	49850	153950	154000	-	49825	170025	210812	-	52325
Budapest	2940-2940	062600	905356	-	2930	-	12390	5925	26
Belgrád	-	91276	91275	-	294	1007	124850	5933	-
Bukarest	-	30950	30900	1520	-	3410	42325	2082	176
Varsó	1920	530	530	-	1900	643250	7973	37887	6050
Bécs	2368-2368	73070	7310	-	2364	80 750	-	47477	-
Berlin	4005-4005	1233260	12332	-	3988	13611250	16878	80320	-

Száz lej árfolyama: Zürich (zárlat) 309, Páris 1520 Budapest 34150, Bécs 42350, Prága 2011

ÖZÖNVIZ

Komédia három felvonásban

(Minden jog fenntartva)

Írta: N. Berger

Fordította: Szabó Imre

O'Neil (dühösen): Elég! Unom az izléstelenségét és vége a türelmemnek. Hordja el magát egy másik barba, ha itt nem tetszik a társaság. Nekem van izlésem, hogy akasztott ember házában ne beszéljek kötélről!

Phraser: Engedelmet kérek, de volna képpen kire gondolt, amikor az akasztott ember házáat említette?! Mondhatom nagyon téved, ha rám célzott, mert az én lelkiismeretem tiszta és reám még nem lehetett semmiféle gazzságot bizonyítani. Elvégre egy becsületes, csödbe ment embert mégsem lehet egy napon említeni egy megvesztegethető prókátorral, aki a legveszedelmesebb betőröket kivonja az igazságszolgáltatás büntető keze alól, megvásárolja a bírakat és már évek óta ilyen bitang életet folytat.

O'Neil: No magát, jó madár, minden megvesztegetés nélkül is, négy fal közé tudnám szorítani.

Phraser: Nagyon megijedek magától, azt hiszi! (Gunyosan.) Megijesztett, persz... az a csavárosfejű tolvaj.

O'Neil (szó nélkül leteszi zsakettjét és cilinderét, átadja Streetonnak óráját és felgyüri ingujját).

Phraser (ingerült udvariassággal): O, kérem, ó... ó kérem alásam! (Ő is leveti kabátját, eltoltja az asztalokat).

Streeton: Uraim, mit csinálnak már megint, az Istenért! Ez egyszerűen kibíratatlan. Napról-napra ilyen jelenetek! Hiszen gentlemenek önök és tudniuk kellene, hogy ez nem magánhelyiség! (Visszamegy a büffé mögé, Phraser ültést kap az arcába és a szeparé mögé vonul.)

Phraser (fájdalmasan): Tolvaj, részeg disznó! Bitang szélhámos! Kópók rád és kópók az ügyvédi tekintélyedre! Féltkezelni gazember, te! Tudom, ki vesztegetett meg hitvány prókátor, tudom! Beer és a többi gazickó, ott a börzén! Méltók vagytok egymáshoz, banditák!

O'Neil: Fogd be a szád, rongy rablól! Miből szerezted a pénzt, vérszopó sakál? Emberekből, akik hullnak el az éhségtől! Vakmerő fekete hiéna vagy, döngöt zabálsz, emberhussal kereskedsz!

Phraser: Hazudsz! En becsületes uton keresem a pénzemet mert dolgozom. Bankár vagytok!

O'Neil: Bankár! Piszkos uzsorás vagy!

Phraser (magánkivül): Tolvaj! Tolvaj! Utolsó tolvaj!

Streeton: Ugyan uraim, hagyják már abba, elvégre önök mégis csak gentlemenek!

Phraser: Követelem, mister Streeton, hogy ebben a pillanatban dobja ki őt, mert ha itt marad, nem állok jól magamért! Azonnal ütöm agyon, jaj, hogy tépem ki a beleit. (Feléje fut, Streeton elfogja, közben felborítják a kis asztalt, amely mellett Higgins és Nordling ültek.)

O'Neil (rámutat a felborított asztalra és üvegekre): No lám, ilyesmire képes vagy, ehhez van bátorságod és ahhoz, hogy élőárúval emberhussal kereskedsz, igen, ott tudsz hősködni!

Streeton (összekulcsolt kezekkel): Ha egyistent szeretnek, uraim, hagyják

már abba. Hagyják, kérem, a rendőrség idejöhöz és lecsukhatja a báromat. Ezt elérhetik!

Phraser: Mit törődöm vele! Jöjjön a rendőrség és lássa, micsoda jómadarak tanyáznak itt.

O'Neil (fenyegető lassúsággal közeledik Phraser felé és szemével és ujjával leülésre kényszeríti): Itt üljön és egy mukkot se halljak magától!

Phraser: Ülök, de ez nem bizonyít semmit. Semmit a világon! (Streeton felé.) Kérdezze meg tőle, bocsánatot fog-e kérni, igen, vagy sem?

O'Neil (Streeton felé): O, kérem, feltétlenül bocsánatot fog kérni tőle. Meghajol Phraser felé és nyelvével ölti rá.)

Phraser: Sült bolond!

O'Neil: Csak hallgatni. Gondolkoznak inkább nagy csendben afölött, hogy olyan gentlemant, mint maga akkor akasztatok, amikor akcarok és akkor szabadított ki, amikor pénzem van.

Streeton: Uraim, legyen elég már!

Higgins és Nordling.

Higgins (rámutat a padlón heverő üvegekre): Itt közben, úgy látszik, vídamság volt.

Streeton (az ajtó mögött bibelődő Charleyhez): Csukd be végre az ajtót!

Charley (az ajtó mögül): Nem olyan egyszerű dolog ez, borzasztón fúj a szél és itt a közelben villám csapott bele egy házba. (Megszólal a telefon.)

Streeton: Menjen már valaki a telefonhoz, Mozgás!

Lucy.

(Egy kissé kopott, feltűnően ruházódó, festett leány.)

Lucy (lerázza magáról az esőt.)

Nordling (a telefonhoz megy): Halló, halló! Azonnal, kérem, bocsánat... (a pult felé.) Ez itt a Streeton-bar?

Streeton: Hát persze, hogy az! Az én helyiségem! Csak nem hiszi, hogy a magáé talán?

Nordling: Egy hölgy érdeklődik mister Beer után. Azt mondja: felhívta már a börzét, de nincs ott és emiatt nagyon türelmetlen.

Lucy: Türelmetlen? Szerencsétlen te remtés! Legyen szives, mondja meg neki, hogy ha majd közelebről ismerni fogja Beer urat, akkor megszűnik a türelmetlenség.

Streeton: Az ördögbe is, honnan került elő ez a dáma? Mi az, már az egész város csöcselékje nálam fog gyülekezni! Mintha a „rendes vendégekkel” nem is lenne elég bajom. (Nordling felé.) Mister Beer nincs itt?

Nordling: Jó, jó, nincs itt. (A telefonba.) Nincs itt, kérem, fogalmam sincs, hol lehet (leteszi a kagylót), nem tudom mit tudom én és mi közöm mister Beerhez?

Charley (Streetonhoz): Az ajtót bezártam, biztos az udvaron jött. Különben is nem tetszik látni, hisz ez Lucy!

Streeton: Mégsem kellett volna beengedni! Hányszor mondtam már neked, hogy ez napközben egy korrekt és tisztességes bar és csak este jöhetnek be

lányok az uccáról.

O'Neil (udvariasan meghajol Lucy előtt és széket hoz neki Phraser asztalától, közben ledobja ennek kalapját a székről.)

Streeton (Charleyhez): Erigy s csukd be azonnal az udvar ajtaját. Most már csak maradjon itt.

Charley: Hát persze, hogy maradjon. Az ilyen esőben bűn lenne egy embert az uccára zavarni.

Streeton: Jó, jó, elég volt, fogd be a szád!

Lucy: Nézzenek oda, micsoda nagy ur lett belőle! Bezzeg, ha éjszaka jövök és vendégeket hozok neki, akkor hétrét görbed előttem. (Megvetéssel.) Mister Streeton, nem olyan nagy boldogság ne higgye, egy hajlék alatt lenni urasággal. Be sem jöttem volna, ha a villamos le nem tesz azuccasarkon. Csak este... azt mondja... csak este! Este más anyagból van a pénzem, mint most, ugy-e? Mintha nappal ingyen szolgálnának itt ki!

Streeton: Elég, ne lármázz! Eredj fel a balkonra!

Lucy: Sherry brandyt!

Streeton: Hoz egy sherryt.

Charley: Egy Sherry brandyt! Azonnal, kérem! (Higgins felé.) Hozom a söröket! Kis türelmet kérek!

Phraser (epés idegességgel): Ki nem lehet mondani, milyen kellemes ez a helyiség!

O'Neil: Különösen a kegyed társasága!

Phraser (felpattan): Mi? Hogy mondta? Mit mondott? (Készülnek levetni kabataikat, hogy egymást boxolják.)

Streeton: Az Isten szerelmére! Ne tegyenek már tönkre!

(Phraser és O'Neil visszaül.)

Nordling: Ej, Istenem, micsoda boldogság volna aludni egy jót! Az egész éjszakát az utcán töltöttem!

Higgins: En hasonlóképen! Es ehhez a lelkiállapothoz még ez a borzalmas idő! Egyszerűen kibíratatlan! (Kopognak az ajtón.)

Streeton: Charley! Charley! Hol van már megint az a fickó?

Charley: Itt vagyok, itt vagyok! Mi történt már megint?

Streeton: Erigy (az ajtó felé mutat), kérdezd meg, ki van ott, de ne erressz be senkit!

Charley: Ki az, ki az?

Beer (kivülről): En vagyok, Beer! Gyorsan nyiss, mert már visz az ördög. Elpusztulok itt, az ajtótok mögött!

Streeton: Nyisd ki már, no!

Phraser: Nyisd ki, nyisd ki! Az imént mondta, hogy senkinek ki ne nyissa az ajtót! Szégyelje magát!

Streeton: Bocsánat, mister Phraser, de azt már nem tehetem, hogy mister Beert ide be ne engedjem.

O'Neil: No persze, Engedje csak be és ültesse Phraser mellé, legyen egy kis hangulat.

Streeton: Charley, szólj ki mister Beernek, hogy az udvari ajtón jöjjön!

Charley: Már megyek és nyitom! (Kisiet.)

Streeton: Mister Beer a legjobb klien sem tessék ezt megjegyezni, mister Phraser!

Phraser: Jóétvágyat kívánok hozzá! Streeton: Köszönöm alásam!

Beer.

Beer (Streeton felé): Micsoda orkán tombol kint és micsoda katasztrófa készül! Azt hittem, itt az ajtó előtt pusztulok el! Adjon kérem whiskyt citrommal. Akassza fel, kérem, valahová a felöltömet! Éjszakai sötétség van az uccákon, a villamosok megállottak, nem látni autót és a börzére sem lehetett eljutni. Apropos! Nem érdeklődtek utánam telefonon?

Streeton: De igen, egy hölgy érdeklődött néhányszor, mister Beer után.

O'Neil: Nyilván egy világoskék angyal volt.

Beer (O'Neil felé): Remélem, nem zavarta önt az ivásban!

Nordling: Engedelmet kérek, ön mister Beer?

Beer: Yes! Beer vagyok.

Nordling: Közlöm önnel, kérem, hogy egy Swift nevű kisasszony kérte önt a telefonhoz. Nagyon türelmetlen, — mondotta — és arra kéri önt, siessen hozzá.

Beer: nagyon köszönöm. Ejnye Charley, add már ide a felöltömet. Menjek? Ne menjek? Mi lesz, mi lesz, megkapom a whiskyt?

Streeton: Tessék, itt a whisky!

Beer: All right! (Alulról óriási zörög hallszik.)

O'Neil: Nos hát, hallják? Megtörtént.

Beer: Bizonyára valami nagy szerencsétlenség. (Veszi kabátját és kiföld meg.)

Nordling: Mi az, mi az?

Higgins: Nem értem az egész dolgot.

Lucy (lesiet a balkonról): Mi történt? Az Isten szerelmére, mi történt? Borzasztó! Mit állnak itt, mint a ma szil letett borjak?!

Charley: Viz van, víz! A vizek kiáradtak!

O'Neil: O, én tudom, mi van, én értem! A csatornák megrepedtek! Itt az özönvíz és kezdődik a vég! Kezdődik a halál!

(Mindnyájan az ajtóhoz futnak. Az ajtó mögül kétségbeesett emberek jajongása hallszik. A bentlevők visszarepülnek.)

Beer: Van még egy kijárata!

Phraser: Menekülni fogok! En tudok veszedelmekből menekülni! (Az udvari ajtó felé rohan, mindnyájan utána, az ajtó mellett irtózatossá tülekedés.)

O'Neil (mindenkit átharsog): Akinek drága az élete, maradjon a helyén! Hol vannak a kulcsok?

Streeton: A kulcsok? Azonnal! Nagy Isten, hol vannak a kulcsok, jaj, nem találom!

Charley (odaadja a kulcsokat): Idegesen keresi az ajtókulcsot.

O'Neil (kétségbeesetten): Bezárni az ajtót!

(Polyt. köv.)

Tölgy-rönköt,

különösen vastagot, 45 cm-től és vékonyat is, 30 cm-től, tölgyboulest és tölgyfűrészszarut, továbbá mindenféle más kemény és puhafa deszkát (készleteket és termeléseket) és rönköt állandóan vásárol és elad a

„FAGUS” S. A. DEJ.